

РЕПУБЛИКА СРБИЈА – ГРАД БЕОГРАД
ГРАДСКА ОПШТИНА ВРАЧАР
ЛОКАЛНИ ОМБУДСМАН

Београд, Његошева 77

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗА 2025.ГОДИНУ

Београд, март 2026.године

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Република Србија је једна од ретких држава у Европи у којој је институција омбудсмана формирана на сва три нивоа власти и то: државни односно републички ниво, регионални, односно ниво Аутономне Покрајине Војводина и локални ниво, односно ниво локалне самоуправе. Додатна специфичност је у томе што су сви омбудсмани независни у свом раду и нису у субординарном односу између себе, односно, омбудсман јединице локалне самоуправе не одговара за свој рад и потпуно је независан у поступању и раду у односу на омбудсмане виших нивоа власти. Ово важи и за омбудсмане градских општина који ни по чему не одговарају за свој рад Локалном омбудсману Града, већ као и сви остали омбудсмани Скупштини која их је изабрала.

Први локални омбудсман почео је са радом 1.априла,2003. године у Бачкој Тополи на основу Одлуке о грађанском браниоцу Скупштине општине Бачка Топола од 28. марта,2003.године.За грађанског браниоца постављен је Черник Денеш, на мандатни период од пет година, дипломирани правник из Бачке Тополе. Ипак, први омбудсман било ког нивоа власти успостављен је у АП Војводина, када је Скупштина АП Војводина, 23. децембра,2002.године донела Одлуку о Покрајинском омбудсману.Коначно, на републичком нивоу, Народна скупштина Републике Србије донела је на седници 14.септембра,2005.године Закон о заштитнику грађана којим је установљен Заштитник грађана као независан државни орган који штити права грађана, контролише рад државних органа и других организација, предузећа и установа којима су поверена јавна овлашћења и стара се о заштити и унапређењу људских права и слобода. Заштитник грађана постаје и уставна категорија приликом доношења Устава Републике Србије који је коначно усвојен на референдуму 28. и 29.октобра,2006.године,који је проглашен Одлуком Народне скупштине Републике Србије 8.новембра, 2006.године. Одредбе о Заштитнику грађана садржане су у члану 138 Устава Републике Србије.

Овде говоримо о установљењу савремене институције омбудсмана у политичком систему и правном поретку Републике Србије после 2000.године које спадају у изградњу контролно надзорних функција али би потпуно било погрешно сматрати да у послератној историји СФРЈ и СР Србије није било сличних органа у оквиру тадашњег правног поретка и политичко правног система који су по својој функцији и улози највише подсећали на институцију омбудсмана какву данас познајемо.

Гледано кроз историју сматра се да је полазна тачка установљења институције омбудсмана доношење Устава Краљевине Шведске 1809. године који је предвидео посебног функционера чији је задатак био да неутралише овлашћења краља и министара у правцу злоупотребе њихових овлашћења на штету грађана. У свом раду „Положај локалних омбудсмана у правном систему Србије“ који је објављен у зборнику радова „Развој и унапређење институције омбудсмана у заштити људских права“, ауторка Јелена Миливојевић, Локална омбудсманка Града

Крагујевца, у контексту историјског развоја институције омбудсмана наводи да је друга земља која је установила ову функцију Финска и то 1919. године, затим Данска 1953, године и потом Норвешка 1962. године.

Даље наводи да што се тиче Србије, сматра се да су прве идеје о овој институцији настале у монографији професора Миодрага Јовичића коју је објавио 1969. године под називом „Омбудсман-чувар законитости и грађана“. Професор Јовичић је у овој монографији указао на потребу да се поред редовне судске и законодавне контроле органа управа уведе и контролу од стране посебног и независног органа, самосталног у свом поступању, омбудсмана.

Донешењем Устава СФРЈ из 1974. године друштвени облик својине постао је најдоминантнији облик и имао је потпуну доминацију у односу на све друге облике својине (приватну, државну...). У циљу заштите друштвене својине 1975. године уведен је и потпуно нови правно-политички институт друштвеног правобраниоца самоуправљања. Он је означен као посебна недржавна институција са посебним овлашћењима која су била предвиђена законом на нивоу савезне републике иако су истоветни закони доношени и на нивоу република. Друштвени правобраници су постојали на нивоу државе Југославије, на републичком, покрајинском, градском и на општинском нивоу. Бирала га је Скупштина тог нивоа власти (Веће удруженог политичког рада Скупштине). Сличност са данашњом функцијом омбудсмана огледа се између осталог у томе да су између различитих нивоа власти имали врло минимализован субординирајући однос, што је логично, јер се тада инсистирало на друштвени правобранилац самоуправљања нема државну структуралну форму. Такође, друштвени правобранилац самоуправљања није имао елементе било каквог кажњавања, нити је могао да доноси било какве санкције као механизам свог деловања већ је користио утицај своје позиције. Циљ је био заштита друштвене својине сваки пут када би она била угрожена поступањем титулара одлучивања. Друштвени правобранилац имао је могућност и подношења Иницијатива пред Уставним судом, што имају и данашњи омбудсмани. Он је ипак, за разлику од данашњих омбудсмана имао могућност да покреће поступке пред тадашњим судовима као и да улаже приговоре на органе управљања (нпр, раднички савети) уколико би проценио да су супротни законима или другим актима, што је карактеристично за данашња Правобранилаштва. Распадом СФРЈ и напуштањем концепта самоуправљања, променама Устава бивших држава чланица којима је избачена друштвена својина као облик својине угашена је и функција друштвеног правобраниоца самоуправљања. Занимљиво је да иста најдуже одржала у Словенији после 2000. године док није завршена последња приватизација.

Аутори Небојша Шаркић и Владимир Црњански у свом раду под називом „*Да ли је друштвени правобранилац самоуправљања претеча заштитника грађана (омбудсмана)*“ објављеним у оквиру зборника радова „*Локални омбудсмани у градовима и општинама Србије*“ који је издат у сарадњи Правног факултета Универзитета Унион и Сталне конференције градова и општина 2022. године, бави се упоредном методом сличностима у овлашћењима и поступању друштвених

правобранилаца самоуправљања и данашњих заштитника грађана иако су по неким овлашћењима далеко више подсећали на неки вид друштвеног правобранилаштва. У том смислу аутор овог извештаја сматра да је у потпуности погрешно користи термин грађански правобранилац или грађански браниоц за омбудсмана, из простог разлога што омбудсман не може покретати поступке пред редовним судовима и судовима посебне надлежности (осим пред Уставним судом) као што могу правобранилаштва у име државе или јединице локалне самоуправе, у зависности од тога да ли је реч о Државном правобранилаштву или се ради о Правобранилаштву јединице локалне самоуправе.

Имајући у виду карактеристике ове функције може се рећи да се радило о некој врсти претече омбудсмана каквог данас познајемо у правном систему Србије иако су обзиром на колективни карактер друштвене својине права која су штићена била колективне природе, што је надлежност и данашњих омбудсмана.

Омбудсман је функција која постоји пре свега да би грађани знали да нису сами пред државним апаратом и системом. Установљавањем овакве функције држава је признала да може да погреша у свом поступању према грађаним. Људска безбедност је концепт у коме је појединац у првом плану и у фокусу су његова људска права чије максимално поштовање доводи до његовог благостања и одсуства сваке претње по сваки вид његове егзистенције.

Уставом Републике Србије(„Службени гласник РС“ број 98/2006 и 115/2021) из 2006.године установљена је институција Заштитника грађана-омбудсмана.У погледу надлежности, Заштитник грађана покрива целу територију Републике Србије, али није надлежан да поступа према судовима, Влади Републике Србије, Народној Скупштини Републике Србије и Председнику Републике Србије.

Европска повеља о локалној самоуправи из 1985. године, коју је Република Србија ратификовала уз Додатни протокол из 2009. године, чиме је преузета обавеза да Република Србија успостави адекватне системе заштите и унапређења положаја локалне самоуправе. Међу тим обавезама нашла се и обавеза успостављања механизма и процедура за разматрање притужби и сугестија и њихово решавање које се односе на функционисање локалних органа власти и локалних јавних служби. **Законом о локалној самоуправи** („Службени гласник РС“ број 129/2007, 83/2014-други Закон, 101/2016-др Закон, 47/2018 и 111/2021-др.Закон) у оквиру поглавља Заштита локалне самоуправе у члану 97 предвиђа се могућност оснивања Локалног омбудсмана. Овај члан прописује да се у јединици локалне самоуправе може установити локални омбудсман који је овлашћен да независно и самостално контролише права грађана, утврђује повреде учињене актима, радњама или нечињењем органа управе и јавних служби, ако се ради о повреди прописа и општих аката јединице локалне самоуправе. На овај начин Закон о локалној самоуправи је усаглашен са повељом као потврђеним међународним Уговором а установљивање

институције омбудсмана иако се ради о могућности а не обавези представља управо имплементацију механизма за поступање по притужбама грађана на органе власти и локлане јавне службе.

Институција Локалног омбудсмана у Градској општин Врачар, установљена је први пут 2008. године када је на седници Скупштине Градске општине Врачар која је одржана 24.12.2008.године, усвајањем *Одлуке о заштитнику грађана/грађанки* за прву Локалну омбудсманку изабрала дипломирану правницу Зорку Рунић која је ту функцију обављала у два мандата. Након истека другог мандата прве локалне омбудсманке ГО Врачар, за Локалну омбудсманку је 05.07.2019. године изабрана дипломирана правница Јефимија Галић. По истеку њеног мандата, за локалног омбудсмана је 04.10.2024.године изабран дипломирани правник Вујо Грујић.

ГО Врачар је међу првим градским општинама која је установила институцију локалног омбудсмана и која у континуитету има изабраног локалног омбудсмана, чиме је јасно показано опредељење ГО Врачар у погледу транспарентности и јавности рада, која жели да институционално штити права својих грађана и доприноси владавини права и правној сигурности.

Институција омбудсмана је независна и самостална институција установљена са циљем да промовише добру управу и владавину права, да штити људска права и основне слободе. Локални омбудсман делокруг својих активности и поступања усмерава у складу са овлашћењима одређеним у *Закону о локалној самоуправи, Статуту Градске општине Врачар и Одлуци о локалном омбудсману ГО Врачар.*

2. НАДЛЕЖНОСТ

Законом о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ број 129/2007, 83/2014-други Закон, 101/2016-др Закон, 47/2018 и 111/2021-др.Закон) у оквиру поглавља Заштита локалне самоуправе у члану 97 предвиђа се могућност оснивања Локалног омбудсмана. Овај члан прописује да се у јединици локалне самоуправе може установити локални омбудсман који је овлашћен да независно и самостално контролише права грађана, утврђује повреде учињене актима, радњама или нечињењем органа управе и јавних служби, ако се ради о повреди прописа и општих аката јединице локалне самоуправе.

Статутом Градске општине Врачар („Службени лист Града Београда, број 77/19) у члановима од 64 до 66 прописано је да се у општини може установити локални омбудсман који такође може имати и заменика. До сада се у ГО Врачар није десило да осим локалног омбудсмана буде изабран и заменик/заменица. Локални омбудсман је независан орган, самосталан у свом раду и на његов рад нико не сме да утиче. Локални омбудсман се бира на период од 5 година, на предлог 1/3 одборника, већином од укупног броја гласова одборника. Може бити разрешен пре истека мандата на који је изабран ако несавесно и нестручно обавља свој посао, буде осуђен за кривично дело, ако се утврди да се бави се политичким деловањем или другом професионалном делатношћу. Надлежност и овлашћења, начин поступања и избора и престанка дужности локалног омбудсмана и заменика локалног омбудсмана утврђује се Одлуком Скупштине општине.

Важећа *Одлука о локалном омбудсману ГО Врачар („Службени лист Града Београда, бр.88/19)* усвојена је на седници Скупштине Градске општине Врачар која је одржана 30.09.2019. године, да би на седници 4.10.2024. године била усвојена *Одлука о измени одлуке о локалном омбудсману ГО Врачар („Службени лист Града Београда, број 126/24)*. Суштинска измена одлуке односи се на неопходне услове за избор локалног омбудсмана за кога је уведено да као услов мора имати положен правосудни испит и најмање две године радног искуства који су релевантни и од значаја за послове омбудсмана од положеног правосудног испита. Одлука је обухватила и услове за избор заменика локалног омбудсмана, па је за ту функцију предвиђено да мора да има најмање једну годину релевантног правничког искуства од положеног правосудног испита. Претходна одлука није предвиђала положен правосудни испит као услов за избор локалног омбудсмана, већ само одређени број година радног искуства на правним пословима од значаја за послове омбудсмана, тако да се може рећи да је овако измењена одлука поставила захтевније услове за обављање ове функције и уподобљена односно усклађена са Одлуком о Локалном омбудсману Града Београда, која захтева сличне услове, што није случај са одлукама о локалном омбудсману већине других јединица локалне самоуправе.

У члану 7 Одлуке предвиђено је да локални омбудсман прати примену међународних стандарда о људским правима, организује и учествује у кампањама за информисање

јавности о кључним питањима значајним за остваривање људских права и забрану дискриминације, остварује непосредну сарадњу са другим институцијама омбудсмана и осталим органима и организацијама које се баве заштитом и унапређењем људских права у земљи и иностранству.

Чланом 10. Одлуке одређено је да локални омбудсман штити и унапређује индивидуална и колективна права и интересе грађана када су она повређена појединачним актом, радњом или нечињењем органа општинске управе, јавних служби и установа чији је оснивач Општина. Локални омбудсман не може узети у разматрање захтев за покретање поступак према Скупштини, Већу, председнику Општине, осим уколико у конкретном случају не поступају као другостепени орган у управном поступку.

Чланом 11. Одлуке предвиђено је да локални омбудсман може иницирати измену или допуну Закона и других прописа и општих аката, ако сматра да до повреде права грађана долази због недостатака у прописима, као и да иницира доношење нових прописа. Локални омбудсман даје мишљење на нацрт прописа или општег акта Општине када се њиме одређују питања која се односе на права и интересе грађана. Локални омбудсман може покренути иницијативу пред Уставним судом за оцену уставности одређених Закона и подзаконских аката, којима се уређују питања од значаја за права и интересе грађана. Локални омбудсман има право да давањем мишљења и савета из својих надлежности делује превентивно у циљу заштите људских права.

Локални омбудсман не може давати изјаве политичке природе нити може бити члан политичке странке.

Као што се види из цитираних чланова *Одлуке*, локални омбудсман осим своје примарне улоге предвиђене у *члану 10 Одлуке*, која значи да штити интересе грађана пред општинском управом има и друге надлежности које за циљ имају подизање свести и нивоа стандарда и очувања људских права, има одређену иницијативу и превентивну улогу, а све наведене надлежности остварује пре свега кроз личну иницијативу.

Медијаторска улога омбудсмана је у последње време једна од најпромовисанијих института када је реч о локалним омбудсманима. Иако омбудсман може упутити на медијацију одређене грађане како би неки свој проблем решили у том поступку са медијаторима, било да се ради о медијаторима који имају само основну обуку за посредовање, комедијаторима или медијаторима са посебним обукама, овде се не мисли на посредовање у смислу *Закона о посредовању и медијацији* („Службени гласник РС бр.18/2005) или *Закона о мирном решавању спорова* („Службени гласник РС“ број 125/200, 104/2009 и 50/2018), већ се ради о томе да Локални омбудсман, у циљу проналажења најбољег решења може појавити у својству посредника између грађана и било ког државног органа без обзира да ли је према њему територијално надлежан и увек обратити са различитим предлозима и активностима у циљу проналажења најбољег решења у границама закона за грађанина. С тим у вези, важно је

нагласити да локални омбудсман није институција која нужно утврђује законитост поступања неког органа према грађанину или колективитету, већ у границама опште расположивости у односу на Закон, покушава да пронађе и предложи најбоље могуће појединачно решење, не дирајући у друга права.

Органи општине дужни су да сарађују са локалним омбудсманом, локални омбудсман има право да обави разговор са свим запосленима у општини или члановима Већа, када је то од важности за случај који води.

Чланом 23. Одлуке, локални омбудсман је у обавезан да подноси редован годишњи извештај о свом раду, најкасније до 15. марта за текућу годину, који предаје Скупштини општине. У том смислу се подноси и овај Извештај за 2025.годину.

Локални омбудсман је независан орган, који је у свом раду независан и у односу на друге омбудсмане и не налази се у субординарном односу са омбудсманима из виших нивоа власти.

Локални омбудсман ГО Врачар планира да размотри могућност да поднесе Иницијативу за измену и допуну Одлуке о Локалном омбудсману ГО Врачар тако што ће се додати члана који је усклађен са чланом 83 став 2 Закона о Уставном суду и омогућити да Локални омбудсман као орган који је надлежан за праћење људских права може изјавити уставну жалбу уз писмено овлашћење другог физичког лица

3. УДРУЖЕЊЕ ОМБУДСМАНА СРБИЈЕ

Удружење омбудсмана Србије је добровољно, нестраначко и невладино удружење непрофитног карактера основано ради остваривања циљева у области заштите људских мањинских и грађанских права и унапређења институције омбудсмана.

Удружење је основано 8. јуна, 2016. године.

Првобитно се звало Удружење локалних омбудсмана Србије на основу Одлуке о основању удружења локалних омбудсмана на Оснивачкој Скупштини која је одржана у Београду у седишту ОЕБС-а, Мисије за Србију.

Удружење је основало 16 локалних омбудсмана и заменика, односно заштитника грађана у јединицама локалне самоуправе, када је то био званичан назив институције. Један од оснивача удружења као и потписница Протокола о сарадњи локалних заштитника грађана у Републици Србији била је и Зорка Рунић, тада заштитница грађана Градске општине Врачар. За првог председника удружења изабран је Миладин Нешић, тадашњи локални омбудсман општине Бачка Топола.

Актуелни председник удружења је Локални омбудсман Града Београда, па је самим тим седиште удружења у Косовској 17/1, где је и седиште институције Локални омбудсман Града Београда.

Редовни чланови удружења су изабрани локални омбудсмани у својим општинама или градовима, док постоји и могућност да локални омбудсмани којима је истекао мандат остану активни у удружењу као ванредни чланови удружења.

Чланарина за 2025. годину износила је 2000,00 РСД. Ову чланарину је Локални омбудсман ГО Врачар покrio из личних средстава.

Стратешки циљ удружења је доношење јединственог и универзалног Закона о локалним омбудсманима. Овим Законом би била усаглашена јединствена процедура приликом избора локалног омбудсмана у свим јединицама локалне самоуправе, а прописани би били и јединствени услови за избор локалног омбудсмана (на пример, минимум 7 година радног искуства на правним пословима од значаја за рад локалног омбудсмана).

Нацртом Закона предвиђена је обавеза свих јединица локалних самоуправа да установе и изаберу свог локалног омбудсмана, а не као што се у *Закону о локалној самоуправи* предвиђа могућност, али не и обавеза да ова институција постоји. Јединствена процедура избора у погледу обавезног конкурса који спроводи Комисија за административно мандатна питања Скупштине ЈЛС или неки други специјализовани орган или тело за ту сврху, рецимо комисија, савет или одбор за људска и мањинска права, даје на јачању независности и самосталности самог органа.

Иако чланство у самом удружењу није обавезно за било ког изабраног локалног омбудсмана, актуелни Локални омбудсман ГО Врачар, одлучио је да следи пример

претходних локалних омбудсманки и приступи удружењу из разлога што се чланством доприноси афирмацији и јачању саме институције омбудсмана и шире се потенцијали међусобне сарадње између омбудсмана. На седници Скупштине удружења омбудсмана, која је одржана 18. новембра, 2024. године, у Врњачкој Бањи, Локални омбудсман ГО Врачар Вујо Грујић, постао је пуноправни редовни члан удружења.

Наредна Скупштина одржана је тек 2. децембра, 2025. године у хотелу „Данубиа парк“ у Великом Градишту, насеље Сребрно Језеро. Трошкове смештаја једног ноћења у хотелу и коришћења радне сале у хотелу покрила је мисија ОЕБС-а у Републици Србији, док је Локални омбудсман трошкове превоза покрио из сопствених средстава плаћањем карте за међуградски превоз.

Упркос томе што је сврха постојања и рада удружења неупитна, удружење је као такво непрепознатљиво широј јавности.

Не постоји стална подршка и континуитет ажурирања веб презентације удружења на којој су видљиве вести из октобра месеца 2023. године или конакти омбудсмана који ту функцију више не обављају, не постоји чак информација ни о томе ко је актуелни председник удружења и где је седиште удружења, већ се наводе подаци бивше председнице удружења која више не обавља ни функцију Локалне омбудсманке Новог Сада на основу које је била члан удружења, нема суштинског ефекта промоције институције омбудсмана, сталних просторија за свакодневни рад, професионалног генералног секретара, а само удружење нема ни активности.

То је препознала и мисија ОЕБС-а у Србији која се бави јачањем ове институције, те своју подршку у погледу финансија које су издвајали за разне пројекте и финансирање смештаја локалних омбудсмана приликом одржавања конференција, едукација и редовних седница Скупштине смањује. Само удружење не бави се обележавањем значајних датума који су од значаја за остваривање људских права нити има било какве значајне акције у том правцу. Примера ради, удружење је одлучило да своју редовну годишњу Скупштину одржи 2. децембра када се обележава Међународни дан укидања ропства и 3. децембра када се обележава Међународни дан особа са инвалидитетом, ниједном речју не поменувши апсолутно ништа о тим датумима нити о особама са инвалидитеом. Генерално, децембар је месец људских права на који се удружење није осврнуло нити једном активношћу па ни саопштењем. Удружење се није изјаснило по предлогу Локалног омбудсмана ГО Врачар да делегира своје представнике у радну групу ресорних министарстава ради израде нацрта Закона родитељ-неговатељ иако је у том тренутку био објављен позив од стране Министарства за рад, запошљавање, борачка питања и социјалну политику управо удружењима која се баве људским правима. На самој Скупштини дошло је до велике полемике између Локалног омбудсмана Града Београда који је председник удружења и Локалног омбудсмана општине Житиште о измени Статута који је по општој оцени застарео и врло дискриминитарски оријентисан према мањим канцеларијама. Наиме, чињеница да је члан Скупштине УОС сваки омбудсман и заменик омбудсмана са једнаким правом гласа доводи у неравноправну позицију омбудсмане из мањих средина обзиром да на

тај начин канцеларија Локалног омбудсмана Града Београда може имати чак петоро чланова Скупштине са правом гласа као и канцеларија Покрајинског омбудсмана-заштитника грађана АП Војводина. Овако распоређени гласови и однос снага доводе до бесмисла и ситуације у којој се омбудсмани из осталих градова и општина који према својим одлукама имају само једног заменика, а често је случај да ни тај један није изабран, немају никакав утицај на доношење било каквих одлука. У циљу јачања самог удружења али равноправности омбудсмана Локални омбудсман ГО Врачар је поднео више предлога кроз обједињену Иницијативу у циљу измена Статута како би се дефинисао будући принцип да свака канцеларија има једнак статус у Скупштини са равномерним утицајем а по принципу једна канцеларија један глас. Атмосфера међу омбудсманима такође није на завидном нивоу као ни њихови међусобни односи. То је кулминирало подношењем оставке на функцију генералне секретарке УОС на последњој седници Скупштине, уз званично образложење да је у питању недостатак времена због других активности. Ту функцију је обављала Покрајинска омбудсманка-заштитница грађана АП Војводина. Сама Скупштина требала је бити изборна обзиром да је председнику удружења истекао мандат али ни за то нису постојали услови. Локални омбудсман ГО Врачар гласао је уздружано за предлог да се председнику удружења продужи мандат до следеће седнице Скупштине, односно до завршетка пројекта са радним називом „Јачање капацитета омбудсмана у Србији“ под финансијским покровитељством Амбасаде Швајцарске Конфедерације у Републици Србији. На овај начин дошли смо у ситуацију да УОС, осим што има крње руководство због оставке генералне секретарке, јер нови генерални секретар није изабран, има и председника са упитним легитимитетом и коме је истекао мандатни период на који је изабран.

Из свега наведеног може се закључити да ово удружење није остварило своје циљеве у мери у којој би смо могли бити као чланови удружења задовољни и да су неопходне одређене промене у приступу и даљем раду.

Суштински и главни циљ је доношење јединственог Закона о локалним омбудсманима, али се поставља питање да ли се од тог циља одустало обзиром да га председник удружења није актуелизовао дуже времена. Број локалних омбудсмана широм Србије је у истом нивоу када је удружење и основано уз тенденцију датај број додатно опадне испод границе историјског минимума.

3.1 Мрежа омбудсмана

Закључно са 31.децембром,2025. године у 145 локалних самоуправа имамо изабрано 20 локалних омбудсмана.У овај број улазе и локални омбудсмани градских општина које нису јединице локалне самоуправе у смислу Закона.

Од градова и општина локални омбудсмани су изабрани тј. установљени у Београду, Новом Саду, Нишу, Крагујевцу, Врању, Краљеву, Суботици, Крушевцу, Кикинди, Житишту, Малом Иђошу, Бачкој Тополи, Дољевцу, Панчеву, Ковачици, Сомбору.

Од градских општина у Београду, Локални омбудсман је изабран и установљен у градским општинама Врачар, Савски Венац, Стари Град и Вождовац.

У односу на 2024.годину, током 2025.године, без локалног омбудсмана остали су Смедеревска Паланка и Тутин.

Специфична ситуација је у Зрењанину у коме не постоји изабрани локални омбудсман али постоји заменик локалног омбудсмана. Већи градови и регионални центри попут Шапца, Лесковца, Ужица, Зајечара, Сремске Митровице, Новог Пазара итд. такође немају изабране локалне омбудсмане.

У Мрежу омбудсмана убрајају се и Покрајински заштитник грађана-омбудсман АП Војводина и Заштитник грађана (републички омбудсман). Заштитник грађана сарађује са осталим омбудсманима по принципу добровољности и међусобне независности и самосталности у раду али не учествује у раду Удружења омбудсмана Србије.

Локална омбудсманка Града Крагујевца и Локална омбудсманка Града Ниша, следећи могућност која је предвиђена у *Закону о локалној самоуправи* да један омбудсман може бити именован за више локалних самоуправа, на основу међуопштинске сарадње, успоставиле су сарадњу са општинама из своје непосредне близине и установиле регионалну канцеларију локалног омбудсмана, чиме шире саму мрежу омбудсмана. На тај начин, Локална омбудсманка Града Крагујевца је надлежна и за поступање по притужбама грађана за општине Рача, Кнић и Аранђеловац, а у односу на 2024. годину свој делокруг рада проширила је и на територије општине Баточина и Лапово што је чини највећом регионалном канцеларијом у Србији.

Локална омбудсманка Града Ниша надлежна је за поступање по притужбама грађана за општину Гацин Хан и Бабушница.

Подршку оваквом приступу и остваривању међуопштинских сарадњи и формирању регионалних канцеларија омбудсмана дало је Министарство за државну управу и локалну самоуправу и Стална конференција градова и општина.

Стална конференција градова и општина је најавала је да у оквиру свог пројекта формира Мрежу омбудсмана. Занимљиво је да у овом пројекту УОС не учествује колективно као удружење нити се препознаје као субјекат већ искључиво омбудсмани појединачно. Такође, део ове мреже биће искључиво локални омбудсмани.

4. ОДНОС ИНСТИТУЦИЈЕ ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА И СИСТЕМА БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

Локални омбудсман и систем бесплатне правне помоћи функционишу као два комплементарна механизма за заштиту права грађана. Када говоримо о њиховом међусобном односу који постоји у пракси али није формалан, треба рећи да оба механизма функционишу у истој или истим локалним самоуправама, с тим што немају исте улоге и надлежности. Локални омбудсман своје утемељење има у Закону о локалној самоуправи. Успостављање овог органа није законска обавеза већ могућност и ствар избора локалне самоуправе. Његов фокус је на исправљању неправилности у раду управе у оквиру својих изворних надлежности које се односе на поступање по притужбама грађана на органе управе, установе и предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе. Локални омбудсман је орган власти, независан и самосталан у оквиру свог поступања и сматра се јавном функцијом. Законом о локалној самоуправи није прецизирано да локални омбудсман нужно мора бити дипломирани правник али је то најчешће случај у оквиру Статута ЈЛС и Одлука о локалном омбудсману ЈЛС.

Што се тиче система бесплатне правне помоћи ради се о механизму који функционише у оквиру Управе ЈЛС и који ради по Закону о бесплатној правној помоћи, Уредби о тарифи за бесплатну правну помоћ и другим пратећим подзаконским актима. Овде треба навести да је пружање бесплатне правне помоћи пре свега уставна категорија предвиђена у члану 67 Устава Републике Србије. Циљ Закона о бесплатној правној помоћи је једнак приступ правди за све грађане. Према Закону о бесплатној правној помоћи све ЈЛС су обавезне да формирају службу за бесплатну правну помоћ и томе је главна разлика у односу на институцију омбудсмана која је факултативног карактера. Пружање бесплатне правне помоћи се спроводи кроз давање правних савета, писање поднесака и заступање пред судом грађана у складу са Законом. Услови за добијање бесплатне правне помоћи дефинисани су у члану 4 став 1 тачка 1 и тачка 2 и 13 тачака трећег става истог члана. Према овим одредбама, бесплатну правну помоћ могу да добију грађани који су корисници социјалне помоћи, грађани који нису корисници социјалне помоћи али је из њихових околности, броја укућања у њиховом домаћинству, њихових прихода и прихода по глави укућана јасно да нису у могућности себи да приуште адвоката по редовним адвокатским тарифима. Додатно, у 13 тачака су дефинисане и 13 рањивих категорија којима се додељује бесплатна правна помоћ независно од њихових прихода. У те категорије спадају:

- 1) деца о чијем се праву, обавези или интересу одлучује пред судом (ову су најчешће поступци који се односе на поверавање малолетне деце и одређивање висине издржавања)
- 2) лице према коме се извршава мера обавезног психијатријског лечења или чувања у здравственој психијатријској установи
- 3) лица према коме се води поступак лишења пословне способности
- 4) лицима које остварују правну заштиту од насиља у породици

- 5) лицима које остварују правну заштиту од тортуре, понижавајућег поступања или трговине људима
- 6) лицима које траже азил у Републици Србији
- 7) избеглицама или интерно расељеним лицима за децу
- 8) особама са инвалидитетом
- 9) деци која су заштићена услугама социјалног смештаја у систему социјалне заштите
- 10) деци и младима којима је престала услуга социјалног смештаја после навршене 26.године живота
- 11) лицу које утврђује датум,време и место рођења сагласно Закону о ванпарничном поступку
- 12) одраслим лицима које су без сопственог пристанка смештени у установу социјалне заштите
- 13) лицима која су погођења поступком принудног исељења или пресељења у складу са законом којим се уређује становање (у праксу се то најчешће лица која су од стране државних органа тужена ради исељења

Уколико лице које је запослено у служби за бесплатну правну помоћ има положен правосудни испит, оно може заступати странку као пуномоћник у парничним или ванпарничним поступцима у складу са чланом 85 став 2 Закона о парничном поступку. Уколико овлашћено лице за пружање бесплатне правне помоћи у служби за бпп јединице локалне самоуправе нема положен правосудни испит, одредиће адвоката пружаоца бесплатне правне помоћи са листе Адвокатске коморе Србије по редоследу који утврђује адвокатска комора.

У прекршајним и кривичним поступцима, као и поступцима по ванредним правним лековима у парничном поступку, пуномоћници могу бити искључиво пружаоци бесплатне правне помоћи из реда адвоката.

По окончаном поступку који има правоснажност и коначност, адвокат пружалац бесплатне правне помоћи подноси Трошковник јединици локалне самоуправе ради исплате, са доказима о предузетим радњама које тарифира у складу са Тарифом о бесплатној правној помоћи. Ова Уредба датира из 2019. године, износ бода је 100 динара и вишеструко је нижа од редовних тарифа у оквиру адвокатске тарифе. Овлашћено лице у управи за пружање бесплатне правне помоћи да би за ту сврху добило дозволу Министарства правде и уписало се у регистар односно евиденцију пружалаца бесплатне правне помоћи који води министарство мора имати најмање три године радног искуства на пословима правне струке, положен државни или правосудни испит и завршену обуку коју спроводи министарство правде. Овде се лице које пружа бесплатну правну помоћ ставља на велику одговорност самом чињеницом да упркос свом радном искуству мора странци да да јасну процену колико је ризично да ступи у неки поступак, предвиди исход који често нису у стању ни најискуснији адвокати, како би дала најбољи савет странци, пре свега имајући у виду чињеницу да одобравање бесплатне правне помоћи код органа управе не значи и одобравање сиромашког права код суда и ослобађање од судских такси. Овлашћено лице управе бесплатну правну помоћ одобрава, или, у одређеним случајевима предвиђеним Законом, одбија захтев

грађанина, у виду Решења на који странка може изјавити приговор Министарству правде. Дакле, овде имамо материјални Закон и то је Закон о бесплатној правној помоћ док се поступак одобравања уређује према правилима Закона о општем управном поступку у процесном смислу.

Иако је обавеза да се службе за бпп формирају у оквиру управа, и даље постоји одређени број општина у Србији, чак и градова великих центара који немају ни једно овлашћено лице за поступање по захтевима за бесплатну правну помоћ грађана. Позитиван пример је Град Крагујевац који у оквиру своје управе има формирано Одељење за бесплатну правну помоћ са више запослених службеника које поступају по захтевима грађана за бесплатну правну помоћ, што је виши ниво у односу на службу или одсек.

Тачке повезивања између локалног омбудсмана и служби за бесплатну правну помоћ је управо у томе што се странке међусобно упућују између њих у зависности од ствари и проблема. Док није усвојен Закон о бесплатној правној помоћи, локални омбудсмани су били практично предвореје њене институционализације и могли су и били су у ситуацији да грађанима пре свега пружају правне савете по одређеним питањима иако то није њихова надлежност, просто, из разлога јер грађани нису имали коме другоме да се обрате за своје правне проблеме. Локални омбудсман у оквиру својих изворних надлежности такође спроводи и мониторинг над радом службе за бесплатну правну помоћ. Што се тиче притужби, локални омбудсман притужбе грађана или прихвата или одбија. Уколико их прихвати, налази где је орган начинио пропуст и даје препоруку и мишљење како да се та незаконитост отклони. Штавише, локални омбудсман може утврдити и шта је најбоље и најцелисходније решење по странку у оквирима законских прописа чак и када орган није прекршио ниједан пропис. Локални омбудсман се током свог поступања позива искључиво на одредбе из Одлуке о локалном омбудсману одређене јлс и не примењује правила Закона о општем управном поступку што га фактички сврстава у неки вид квазиуправног поступка.

4.1. Сарадња између Локалног омбудсмана ГО Врачар и службе за бесплатну правну помоћ Управе ГО Врачар

Служба за бесплатну правну помоћ ГО Врачар је почела са радом од 2019. године. Од тада па до данашњег дана седморо службеника је било овлашћено за поступање грађана по захтевима за бесплатну правну помоћ. Према мишљењу Министарства правде које је на захтев Управе ГО Врачар достављено у августу 2021. године, сматра се да служба за бпп у јлс постоји уколико бар једно лице обавља послове пружања бесплатне правне помоћи грађанима и решава по њиховим захтевима, под законом предвиђеним условима, под условом да је њихово радно место систематизовано као такво. У систематизацији радних места Управе Градске општине Врачар постоје два радна места која се односе на пружање бесплатне правне помоћи у оквиру Одељења за општу управу и заједничке послове а у звању самосталног саветника. Служба или

одсек као посебна организацина јединица није формирана. Током 2025. године служба за бесплатну правну помоћ ГО Врачар примила је и обавила разговор са 320 грађана. Од тог броја за 288 грађана пружен је правни савет а у оквиру тог броја 37 је добило помоћ у виду попуњавања формулара. Број особа женског пола у односу на особе мушког пола које траже бесплатну правну помоћ у било ком виду и из било ког разлога је у односу 2:1 у корист особа женског пола.

Након обављених разговора са службеником задуженим за послове бесплатне правне помоћи и овлашћеним лицем за поступање по захтевима за бесплатну правну помоћ грађана и Локалним омбудсманом ГО Врачар, 32 лица су одлучила да поднесу захтев за пружање бесплатне правне помоћи у смислу одредби члана 4 Закона о бесплатној правној помоћи због судских поступака. Од тог броја одобрено је 28 захтева, од чега је додељено 5 адвоката пружаоца бесплатне правне помоћи. Приметан је благи пораст радних спорова због којих се тражи бесплатна правна помоћ док се остале правне ствари због којих се иста тражи углавном односе на поверавање заједничке малолетне деце и породичне спорове, неретко и за утврђивање очинства судским путем по тужби, затим тужбених захтева ради издржавања члана породице који су услов за одобрање социјалне помоћи од стране надлежног органа, као и захтеви за пружање бесплатне правне помоћи од стране грађана који су тужени ради иселења. У смислу рањивих категорија из члана 4 Закона о бпп којима се пружа бесплатна правна помоћ без обзира на приходе, таквих корисника је у 2025. години било 19, с тим што је троје корисника остварило то право јер су претходно остварили правну заштиту од насиља у породици и све три особе су особе женског пола. Треба истаћи и да је у једном случају одобрена тзв. бесплатна правна подршка када је један корисник упућен јавном бележнику како би бесплатно оверио изјаву која му је била неопходна у циљу остваривања права из области социјалне политике.

Скупштина Градске општине Врачар је на буџетској седници у децембру месецу 2025.године, определила износ од 350.000,00РСД за трошкове пружања бесплатне правне помоћи што може покрити трошкове између 10 и 15 адвоката пружалаца бесплатне правне помоћи.

Локални омбудсман ГО Врачар и служба за бесплатну правну помоћ тесно и свакодневно сарађују и међусобно се помажу нарочитоу погледу пријема странака и међусобних консултација. У том циљу и служба за бпп Управе ГО Врачар и Локални омбудсман смештени су на 3. спрату зграде општине, једни поред других. Локални омбудсман ГО Врачар у сарадњи са службом за бпп предочиће начелници Управе ГО Врачар Смернице Министарства правде за формирање служби за бесплатну правну помоћ као посебне организационе јединице у виду службе или одсека. Смернице су одређене на основу броја становника одређене општине и броја поднетих захтева претходних година, као и неопходног броја предвиђених сати за решавање захтева. Ове смернице указују на неопходан број запослених у сужби од чега најмање два службеника који се односе на стандарде предвиђене за ГО Врачар морају бити дипломирани правници плус пратећа лица службеници задужени за пријем и

распоређивање странака и почетну обраду предмета. У овом циљу неопходно је мењати и систематизацију радних места. Циљ је формирање службе као посебне организационе јединице до краја 2026. године. Служба би могла бити формирана као одсек са три диплморина правника од којих најмање један има положени правосудни испит и два службеника који би пружали административно техничку помоћ у обради предмета. Одсек може функционисати у оквиру Одељења за општу управу и заједничке послове или Одељења за друштвене делатности. Службеници на пословима бпп ГО Врачар имају одличну сарадњу са службом за бпп ГО Стари Град у Београду, а један предмет „деле“ са службом у Општини Богатић, што је веома специфична сарадња која је унапредила рад службе за бпп у ГО Врачар.

Имајућу у виду најчешће разлоге, односно правне ствари због којих грађани траже бесплатну правну помоћ, Локални омбудсман ГО Врачар иницирао је набавку преко Управе ГО Врачар, два стручна приручника и то:

- 1) Коментар Породичног Закона са одабраном судском праксом према стању законодавства од 1.септембра, 2024.године, треће допуњено издање аутора Иије Бабића код Службеног гласника, година издања 2025.
- 2) Грађанско процесно право,аутора Николе Бодирогe, код Службеног гласника, година издања 2025. године.

За набавку ових приручника утрошено је 9000,00 РСД са ПДВ-ом који су трансферисани на рачун Службеног гласника.

У циљу редовног праћења стања људских права и угрожавања људске безбедности појединаца од стране одређених државних органа служба за бесплатну правну помоћ известила је Локалног омбудсмана о 2 случаја која завређују посебну пажњу и праћење.

Један подносилац захтева за бесплатну правну помоћ стар 19 година поднео је захтев у децембру 2025. године, након што је добио тужбу од стране Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво са тужбеним захтевом да на име стицања без основа врати у буџет Републике Србије износ од 1.016.000,00 РСД које је добијао на име туђе неге и помоћи. Ради се о особи којој је као детету од 7 година установљена хронична болест дијабетес четврог типа због које проглашен особом са инвалидитеом којој је у ту сврху одобрен одређен износ за туђу негу и помоћ од стране надлежног одељења Центра за социјални рад у Београду. Након што је са 11 година живота остао без оца који је преминуо природном смрћу услед болести, његова мајка као законски заступник детета у његово име је поднела захтев за породичну пензију који је и одобрен. Како право на породичну пензију не дира у право на туђу негу и помоћ другог лица јер се не ради о социјалној помоћи већ о приходу који као социјално давање олакшава положај особама са инвалидитетом у друштву и њихово

функционисање нису постојали суштински правни разлози да се ова чињеница пријављује центру за социјалну рад јер иста није промена од било каквог значаја у погледу права већ промена административног карактера, коју је у том смислу требало пријавити и евидентирати, али што његова мајка као правни лаик није могла да зна. Непосредно након што је странка напунила 18 година надлежно одељење Центра за социјални рад доноси Решење којим се обуставља право на туђу негу и помоћ и странка се упућује да исто право због промене правног статуса оставри код ПИО ФОНДА. Два месеца касније исти орган доноси Решење о исправци грешке којом право на туђу негу и помоћ ретроактивно обуставља са датумом када је странка остварила право на породичну пензију, а то је чак 2017.година. Ово је био основ да се предмет преда у Државно правобранилаштво које је у име Републике Србије поднело тужбу против овог младог грађанина ради стицања без основа са горенаведеним износом са образложењем да је странка изгубила правни основ за исплату туђе неге и помоћи. Служба за бесплатну правну помоћ ГО Врачар је у најкраћем року одобрила захтев за пружање бесплатне правне помоћи у виду заступања странке на суду. У одговору на тужбу наведено је између осталог да странка није изгубила правни основ за остваривање права на туђу негу и помоћ, обзиром да има доживотну и неизлечиву хроничну болест, већ је променила административно-правни статус приликом остваривања права на породичну пензију и да је све што је било неопходно то је да се исплата ових средстава која су у оквиру буџетског система Републике Србије опредељена у оквиру исте позиције за ове намене, формално пређе на ПИО ФОНД који након одобравања породичне пензије здравствено осигурава корисника, где је требало спровести нови поступак по важећим правилима, без обзира на чињеницу да је то нелогично, а у циљу добијања решења од ПИО ФОНДА. У том смислу, Центар за социјални рад није направио грешку што је донео Решење о укидању туђе неге помоћи код себе као органа, већ је грешка направљена је што је већ правоснажно решење ретроактивно измењено након 2 месеца као техничка грешка. Ово је било довољно да Државно правобранилаштво поднесе поменути тужбу у име Републике Србије. У одговору на тужбу додатно је наведено да је странка односно корисник пензије и туђе неге и помоћи у време добијања породичне пензије био дете, односно малолетна особа коју је заступала његова мајка, па је самим тим упитна и његова пасивна легитимација да буде тужен обзиром да је све радње у његово име предузимала његова мајка као његов законски заступник. У овом предмету завршено је припремно рочиште и исто се налази под будним оком Локалног омбудсмана ГО Врачар који ће благовремено у сарадњи са службом за бесплатну правну помоћ и другим независним органима и институцијама који се баве заштитом равноправност и људских права, обавестити све релевантне и надлежне органе у циљу повлачења овакве тужбе.

Други случај се односи на подносиоца захтева за бесплатну правну помоћ, старог 73 године кога је један државни орган на републичком нивоу тужио ради сметања поседа. Наиме, странка живи у стану који је у власништву конкретне републичке установе који је на Уговору о становању на коришћење добила његова сада покојна мајка, још далеке 1997.године на одређено време, док је наведено да ће у стану површине од 50 квадрата становати са сином, снајом и две унуке. Данас, после скоро

30 година, странка живи у поменутом стану са својом супругом од 72 године и две кћерке са уредно пријављеним пребивалиштима у складу са Законом. Старија кћерка је особа са стопроцентним инвалидитетом који је установљен због последица операције бенигног тумора на мозгу и као таква је потпуно неспособна за рад и корисник је инвалидске пензије. Оно што је специфично за ову правну ствар и тужбу то је да се фактички ради о класичном судском поступку ради **ИСЕЉЕЊА** које је једини суштински циљ тужбе и тужиоца које је насловљено као тужба ради сметања поседа иако предметни стан никад није био у поседу те установе, без обзира на неспорну чињеницу власништва. Циљ службе за бесплатну правну помоћ између осталог је да се овде одобри пре свега бесплатна правна подршка на тај начин што ће у сарадњи са Локланим омбудсманом Градске општине Врачар поднети захтев за признавање статуса умешача на страни тужених са циљем да се комбинујући елементе карактеристичне за прецедентно право суду објасни да се овде не може радити ни о каквом сметању поседа већ искључиво о исељењу и позвати тужиоца да повуче свој захтев, односно поднесе тужбу ради исељења како би испоштовали препоруке Државне Ревизорске Институције у оваквим ситуацијама и са себе скинули сваку одговорност (врло често други државни органи у сличним и истоветним ситуацијама одговарају да поступке ради исељења тамо где за то има правног основа а из станова у свом власништву покрећу по препорукама ДРИ). Уколико би се, пак, овде водио поступак ради исељења, испуњени су сви услови за примену Европске Конвенције о људским правима и слободама у смислу члана 8 Конвенције која се односи на **ПРАВО НА ДОМ** и такав тужбени захтев би засигурно био одбијен. И овај случај као и претходни такође може угрозити поверење у институције Републике Србије, те се исти такође налази под будним оком Локалног омбудсмана ГО Врачар.

НАПОМЕНА: Случајеви су описани на начин да се не угрози приватност корисника бесплатне правне помоћи и утиче на положај било које стране у поступку у складу са начелима Закона о бесплатној правној помоћи.

5. ПОСТУПАЊЕ ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА ГО ВРАЧАР Рад са грађанима

У овом делу Извештаја Локални омбудсман ће представити примере рада са грађанима у оквиру својих изворних надлежности, посредничком односно медијаторском улогом са органима према којима нема надлежност а на молбу грађана и помоћи која се односи на састављање уставне жалбе.

Грађанин под редним бројем 1 поднео је молбу Локалном омбудсману Градске општине Врачар да му помогне око састава Уставне жалбе Уставном суду Републике Србије на одбијајућу судску пресуду у оквиру радног спора поводом тужбе коју је сам поднео пред основним судом. Већина одлука о локалним омбудсменима широм Србије предвиђа могућност да локални омбудсмани могу подносити Иницијативе за оцену уставности општих аката Уставном суду, у оквиру тзв. „нормативне контроле“ али не предвиђају могућност да Локални омбудсмани као трећа лица могу подносити уставне жалбе у име других физичких лица иако је то имајући у виду одредбе члана 83 став Закона о уставном суду Републике Србије могуће. Уставна жалба је посебно правно средство којом се покреће поступак пред уставним судом а којом се оспорава уставност одређеног акта или одлуке. Локални омбудсман је у овом случају помогао око састава уставне жалбе у стручном смислу али је грађанин који је за то тражио помоћ сам потписао и тако предао суду.

Грађанин под редним бројем 2 поднео је притужбу Локалном омбудсману против свог послодавца који га је у 65-ој години живота, неколико месеци пред стицање старосног услова за пензију радно ангажовао за послове чишћења на основу Уговора о стручном оспособљавању и притом се повредио приликом обављања посла. Локални омбудсман је је објаснио притужиоцу да не може да поступа према приватним правним лицима али да може поднети у његово име захтев за инспекцијски надзор од стране надлежног министарства за рад као и захтев за тумачење члана који се односи на стручно оспособљавање у оквиру Закона о раду. У веома кратком року стигао је одговор од стране министарства за рад, запошљавање, борачка питања и социјалну политику да се одредбе из члана 201 Закона о раду који се односе на стручно оспособљавање не могу применити ради стручног оспособљавања за послове чишћења већ искључиво за послове за који је предвиђено полагање неког стручног испита пред државном комисијом. Јасно је да се овде ради о класичној злоупотреби овог прописа, јер не постоји стручни испит да бисте могли да обављате посао чишћења. Овако сачињен Уговор представља злоупотребу прописа и потребе неквалификованих радника слабијег образовања за пуком егзистенцијом, са циљем да му се не уплаћују ни доприноси за пензију ни здравствено осигурање. Овако ангажованог радника могуће је отерати са посла у сваком тренутку, намерно користимо термин „отерати“ а не давање отказа, јер се отказ може дати само некоме ко је претходно био у радном односу. Због начина на који је сачињен Уговор, притужилац овде није могао да оствари ни права по основу повреде на раду. Охрабрује ипак што је ресорно министарство у веома кратком

року одговорило да допис Локалног омбудсмана и што кроз појачан инспекцијски надзор жели да се у будућности реши оваквих појава и сведе их минимум а у идеалном смислу их потпуно искорени.

Грађанка под редним бројем 3 поднела је притужбу на Одељење за инспекцијске послове Управе Градске општине Врачар због осликаног мурала на зиду зграде њене стамбене заједнице у којој је власник посебног дела, у виду војничке капе и боја које подсећају на боје са државне заставе Републике Србије, сматрајући да је то директна алузија на ратна дешавања на простору Босне и Херцеговине, траживши да се исти уклони по хитном поступку. Одељење за инспекцијске послове одговорило је да је надлежни комунални инспектор обавио увиђај у стамбеној заједници и да је утврдио да у овом случају нема сагласности већине станара да се ослика било какав мурал, а и да је то постојало молба за осликавање мурала би морала у складу са процедуром да се пошаље надлежном секретаријату градске управе на одобрење, без обзира на садржај самог мурала. Комунални инспектор Одељења за инспекцијске послове Управе Градске општине Врачар донео је Решење којим се стамбеној заједници налаже уклањање мурала а уколико то не учини у законском року, за извршење ће бити надлежан орган у оквиру градске управе. Имајући то у виду, Локални омбудсман је нашао да Одељење за инспекцијске послове није повредило било који пропис из своје надлежности.

Грађанин под редним бројем 4 поднео је притужбу на Одељење за грађевинске послове због прекорачења обима радова у свом комшилуку у односу на решење које додељено ради инвестиционог одржавања од стране свог комшије у оквиру своје стамбене заједнице. Утврђено је да се ради о надлежности инспекцијског органа у саставу Градске управе Београда и да ниједан орган у саставу Управе Града Београда није надлежан за притужбу.

Грађанка под редним бројем 5 обратила се Локалном омбудсману за помоћ у вези са ослобађањем од судске таксе за психијатријско вештачење пунолетног детета са сметњама у развоју ради лишавања пословне способности у ванпарничном поступку, где је отац детета био предлагач, у износу од 36.000,00 РСД, обзиром да је због навршених 26 године живота детета истекло продужено родитељско право, због чега је морало да се уђе у ванпарнични поступак. Локални омбудсман ГО Врачар се обратио као треће лице поступајућој судији Првог основног суда са молбом и образложењем из којих разлога би било сврсиходно да се предлагач ослободи таксе за психијатријско вештачење. Додатно и формални предлагач, отац противнице предлагача и мајка која је касније била одређена за лице која обавља старатељство су хронични болесници и лица са инвалидитетом. Поступајућа судија уважила је наводе из дописа локалног омбудсмана који је исти послао као треће лице и обавестила га да је донето Решење којим се странка ослобађа судских трошкова за психијатријско вештачење противнице предлагача. Поступајућа судија је у потпуности уважила сву аргументацију која се односи на ослобођање од плаћања трошкова вештачења, пре свега имајући у виду да је

овакав поступак био нужност и иако није имала било какву обавезу, о томе обавестила Локалног омбудсмана ГО Врачар.

Грађанин под редним бројем 6 и грађанка под редним бројем 7 обратили су се Локалном омбудсману са притужбом на Одељење за инспекцијске послове због лагеровања огромне количине отпада унутар и испред врата њиховог стана. Оволика количина отпада постала је претња по здравље људи и у складу са са прописима уклоњена је. Није утврђен пропуст у поступању Одељења за инспекцијске послове.

Грађанин под редним бројем 8 поднео је притужбу на Одељење за инспекцијске послове у име Стамбене заједнице чији је члан ради уклањања рекламе локалне продавнице са зида њихове продавнице. Оваква притужба је одбијена, пре свега из разлога што се ради о колективном праву стамбене заједнице коју заступа или професионални управник или управник из реда станара који би једини био легитимисан за подношење овакве притужбе уз пратећу документацију и доказе које се односе на постојање одлуке стамбене заједнице с којом су сагласни за постављање рекламе. У том тренутку стамбена заједница није имала законског затупника и нисмо могли знати на основу чега је реклама постављена и од када то датира. Исти грађанин је након тога поднео нову притужбу на Одељење за инспекцијске послове и Одељење за имовинско правне и стамбене послове због пропуштања рока за постављање принудног управника. Одељење за имовинско правне послове није начинило било какав пропуст а утврђено је да је комунални инспектор из одељења за инспекцијске послове каснио са достављањем записника одељењу за имовинско правне и стамбене послове који је услов за формално постављање принудног управника, јер се пре постављања принудног управника стамбеној заједници увек оставља рок да сами изаберу управника. Оваква притужба је прихваћена као основана а поступак формално обустављен обзиром да је одмах по пријему притужбе орган одмах отклонио недостатак.

Грађанка под редним бројем 9 која тренутно борави у Београду а која живи у једној општини на подручју АП Војводина у Сремском управном округу, обратила се локалном омбудсману са молбом да је информише о прописима који се односе на упис детета у обавезни предшколски програм. Наиме, грађанка је добила информацију да Предшколска установа из тог места, због капацитета којима располаже, има могућност да дете упише на предшколски програм само у трајању од 08 до 12 часова уз образложење да је то једино могуће а као додатни аргумент наведено је да је да дете није ишло у јасле или вртић те ПУ док није стасало за обавезан предшколски програм, што говори и у прилог томе да овде има и елемената дискриминације. Обзиром да је иста запослена и да је самохрана мајка, овакво решење јој прилично ремети дневно планирање и активности а поставља се и питање квалитета таквог предшколског образовања у трајању од свега 4 сата са паузом за доручак. Локални омбудсман ГО Врачар контактирао директорку предшколске установе на Врачару како би му иста објаснила појединости и правила око предшколског програма.

Предшколско образовање у трајању од једне школске године, у години која предходи упису детета у основну школу је обавезно. Предшколска установа је дужна да сваком детету омогући да борави у просторијама јединице предшколске установе коју похађа и након обавезних часова а најкасније до 18 часова. У предшколској установи на Врачару практикују се и додатне активности по жељи родитеља и деце попут ликовне секције, спортића, учења енглеског језика и колективног одласка у позориште. Једна јединица ради у периоду од 08 до 12 али иста функционише само за децу чији родитељи не желе да после тог периода остају у вртићу и који су према самом обавезном предшколском образовању скептички али су свесни да је законска обавеза, па се на тај начин обезбеђује законски минимум за остваривање права детета. Овде је јасно да се ради о драстичним разликама у остваривању права детета у различитим срединама. Како Локалног омбудсман ГО Врачар није надлежан за поступање према установама чији су оснивачи друге локалне самоуправе, како се конкретна установа налази на територији АП Војводина, те да је делокруг рада у области просвете и дечје заштите и инспекцијског надзора у надлежности органа АП Војводина, грађанка је упућена на институцију Покрајинског омбудсмана-заштитника грађана АП Војводина ради подношења притужбе, имајући у виду да та општина, као и ниједна друга у Сремском управном округу, нема изабраног Локалног омбудсмана који би могао бити надлежан за поступање у овој ствари.

Грађанка под редним бројем 10 обратила се локалном омбудсману са притужбом на службенике обезбеђења зграде општине Врачар због тога што јој нису дозволили да са својим кућним љубимцем за који је тврдила да се ради о њеном „терапијском псу“ дозволи улазак на спратове зграде општине. Оваква притужба се третира као притужба на Одсек за заједничке послове у оквиру Одељења за општу управу и заједничке послове, обзиром да је тај организациона јединица задужена за надзор над радом службеника обезбеђења. Локални омбудман је утврдио да је на снази Одлука о кућним љубимцима која је усклађена са градском одлуком према којој власници кућних љубимаца могу приступити општини са својим кућним љубимцима у зграду општине где ће их у приземљу оставити адекватно обезбеђене на предвиђеном месту за то уз обезбеђењу воду и чинију за храну кућног љубимца. Сама општина себе представља као „пет френдли“ институцију која је у више наврата организовала и удомљавање напуштених паса. Грађанка није имала никакву потврду или налаз лекара да се ради о тзв. „терапијском псу“ када би обезбеђење било у обавези да поступи као да је реч о псу водичу у случајевима у којима се исти користи за адекватно функционисање и кретање слепих и слабовидих особа, те није било основа да се покрене било какав поступак.

Једно удружење грађана које се бави проучавањем историографије фармације и фармацеутске технологије из Дебељаче поднело је притужбу на Установу културе „Божидарац“ која је основана од стране градске општине Врачар због неприхватања пријаве за учешће на манифестацији „Божанствени базар“. У притужби коју су послали електронским путем у слободној форми, су уз образложење и навођење разлога навели да је њихово неприхватање позива непрописно и дискриминаторски и тражили су од

локалног омбудсмана поступање према установи. Након обављеног разговора са директором установе који се одмах одазвао локалном омбудсману и дао му одговор у року од сат времена по пријему притужбе, утврђено је да установа само даје простор за одржавање базара и пружа логистичку подршку а да о томе ко ће учествовати на базару одлучује њихов организациони одбор у коме нема представнике установе нити представника општине. Конкретно, право да организује овакву манифестацију има удружење грађана „Калеидоскоп креативни студио“ према коме локални омбудсман не може да поступа нити утврђује законитост његовог рада већ је то ствар за друге надлежне органе. Овакво образложење прихватили су и овлашћена лица притужитеља па се по овој притужби није даље поступало.

Један грађанин је путем мејл адресе указао на постојање „опасне надстрешнице“ без ближих информација о локалцији исте и елеманата који чине притужбу и обраћење. Једна грађанка је известила Локалног омбудсмана ГО Врачар, такође путем мејла, о масовној тучи у Алексинцу и непоступању надлежних органа по том питању.

По питању безбедности деце у ОШ „Свети Сава“ на Врачару, стања у коме се налази објекат и санације истог, односно поступања или нечињена општине по овом питању по притужби дела родитеља деце који похађају ову школу, коју су поднели њихови пуномоћници поступао је Заштитник грађана коме је притужба и поднета. По овом питању нису подношене притужбе Локалном омбудсману Градске општине Врачар.

Осим наведених примера петоро грађана се обратило због притужби на државне органе који су у ингеренцији Заштитника грађана попут „Електропривреде Србије“, ПИО ФОНДА које се односе на право на пензију и признавање стажа, Србијавода и Србијашума, које се односе на таксе, односно Комесаријата за избеглице Републике Србије. Четворо грађана се обратило Локалном омбудсману са притужбом на неправилно донето пореско првостепено решење од стране надлежне филијале у саставу пореске управе. У два случаја, према мишљењу Локалног омбудсмана, решења су донета на исправан начин али је грађанима свакако предочено да се по овом питању могу обратити Заштитнику грађана. У друга два случаја осим обавезног подношења жалбе у редовном управном поступку код другостепеног органа који не задржава извршење, локални омбудсман је пружио помоћ у састављању притужбе Заштитнику грађана и упутио странке да у најхитнијем могућем року те притужбе заведу код заштитника грађана.

Један држављанин Чешке Републике прекорачио је прописану дужину боравка за странце притом, тврдио је да је политички прогоњен од своје владе, желео је да поднесе притужбу на органе у саставу дирекције полиције, управу за странце, инсистиравши да поднесе притужбу и на српско тужилаштво али није наводио које. Говорио је да има намеру и да затражи азил. Није желео да остави контакт телефон. Упућен је на Заштитника грађана али је и сам локални омбудсман путем мејла обавестио институцију републичког омбудсмана о овом случају. Епилог случаја, није познат Локалном омбудсману ГО Врачар.

Једна грађанка је поднела притужбу на поступање комуналне милиције у околини пијаце „Каленић“ која је прослеђена Локалном омбудсману Града Београда на надлежност и поступање.

Троје грађана се обратило локалном омбудсману како би у њихово име затражио појашњење од „Инфостан Технологија“ о дуговању и репрограмима дуга, а у два случаја се радило о наслеђеним дуговима за које су сами преузели обавезе. У два случаја већ су поступали и јавни извршитељи. Запослени у „Инфостан технологије“ су у веома кратком одговору доставили све податке и појашњења која се односе на наведене предмете. Веома је важно напоменути и да од марта месеца 2025.године Локалном омбудсману ГО Врачар се није обратио ниједан грађанин како би поднео било какву притужбу на „Инфостан технологије“ иако је таква ситуација била честа појава током последњих месеци 2024. године о чему је Локални омбудсман ГО Врачар писао у Извештају о раду локалног омбудсмана за 2024. годину, што је веома похвално за ово предузеће.

Локални омбудсман ГО Врачар превентивно је и по сопственој иницијативи у складу са Одлуком о локалном омбудсману деловао када је дошло до урушавања и оштећења зграде услед грађевинских радова инвеститора са суседне парцеле у ул. Вукице Митровић 27-31 иако није било притужбе од стране потенцијално оштећених и затражио информације од Одељења за грађевинске послове о поступању општине приликом подношења захтева инвеститора за грађевинску дозволу и извођење радова. Утврђено је да је општинска управа била надлежна за давање ове дозволе и да су испуњени сви услови за издавање дозволе за извођење грађевинских радова, односно да нема пропуста у раду овог органа у саставу општинске управе. Након урушавања зграде инспекцијско поступање као и доношење аката о враћању у пређашње стање по том питању у надлежности је органа у саставу градске управе.

Локални омбудсман ГО Врачар је превентивно и по сопственој иницијативи 31. децембра. 2025. године, заједно са чланом Већа ГО Врачар задуженим за социјалну политику и службеником Одељења за општу управу и заједничке послове задуженим за контролу рада народне кухиње на Врачару, чиме је настављена пракса из 2024. године, у погледу редовног обиласка народне кухиње, најмање једном годишње, како би се на лицу места кроз разговор са корисницима упознали са стањем у уверили да корисници редовно добијају оброке. Том приликом један корисник се пожалио да му је обавештен да му је с почетком 2026.године укинута право на бесплатан оброк због наводног преласка лимита месечног прихода у складу са члановима 67 до 69 Одлуке о социјалним услугама Града Београда за 3 динара. Исти је позван да већ првих дана 2026. године поднесе притужбу код локалног омбудсмана по овом питању, када ће након медијаторског поступка са надлежним одељењем Врачар ЦЗР у Београду, уколико исти не да резултате, притужба бити прослеђена на надлежност и поступање Локалном омбудсману Града Београда.

Процена и закључак Локалног омбудсмана ГО Врачар је да је овде дошло до погрешног обрачуна и тумачења одлуке који су резултирали доношењем решења о укидању obroka, што је након дописа надлежном органу од стране Локалног омбудсмана ГО Врачар прихваћено током првих месеци 2026.године чиме је овај предмет решен без прослеђивања на надлежност Локалном омбудсману Града Београда, а кориснику је враћено право на бесплатни оброк.

5.1. Примери добре праксе у сарадњи са локалним омбудсманом

Као примере добре сарадње Локални омбудсман ГО Врачар наводи Одељење за инспекцијске послове Управе ГО Врачар, Одељење за скупштинске послове које пружа локалном омбудсману административну подршку у одређеним ситуацијама, Одељење за општу управу и заједничке послове, нарочито служба за бесплатну правну помоћ, Одељење за имовинско-правне и стамбене послове Управе. Посебно добру и свакодневну сарадњу локални омбудсман има и са Секретаром Скупштине Градске општине Врачар који је решењем Локалног омбудсмана именован за овлашћено лице за поступање по захтевима за информације од јавног значаја, замеником секретара Скупштине Градске општине Врачар, чланом Већа Градске општине Врачар који је задужен за ресор социјалне политике, в.д.начелницом Управе ГО Врачар која има свакодневну сарадњу са Локалном омбудсманом током целе године, као и службеником који је надлежан за контролу рада народне кухиње.

Од институција према којима Локални омбудсман ГО Врачар нема надлежност у погледу сарадње као позитивне примере наводимо ЈКП “Инфостан Технологије“, Центар за социјални рад у Београду-одељење Врачар, Предшколска установа „Врачар“, ЈКП „Градско стамбено“.

5.2 Примери непотпуне и делимичне сарадње

Локални омбудсман ГО Врачар није у потпуности задовољан са сарадњом са Одељењем за друштвене делатности Управе ГО Врачар и сматра да постоји доста простора да се та сарадња поправи. Наиме, Локални омбудсман ГО Врачар је током 2025. покренуо поступак према Одељењу за друштвене делатности Управе у складу са Одлуком о локалном омбудсману и тражио одговоре на одређена питања која су се односила на притужбу једне грађанке из 2024.године, а за коју се поступање пренело у 2025.годину, а односило се на њен захтев за једнократну помоћ као избеглом лицу. Осим дописивања путем мејла између надлежног службеника Одељења и локалног омбудсмана где нису дати конкретни одговори на постављена питања које у оквиру поступка поставио Локални омбудсман, већ се радило о међусобној комуникацији која није имала потребну форму, давања делимични одговора и размена личних мишљења, само одељење се није званично изјаснило на постављена питања. Постављена питања односила су се пре свега на то из ког разлога је грађанка одбијена за помоћ и у погледу

тумачења члана 2 Закона о избеглицама у смислу тога које се особе сматрају избеглицама а које избеглим лицима, уз пратећа питања која су се односила на сам поступак.

У овом случају постојала је делимична сарадња али она није била адекватна и оно највижније изостао је званични одговор од стране Одељења. Због изостанака одговора није било могуће ни да локални омбудсман заузме став по овом питању и да утврди да ли је дошло до повреде права грађанке и достави евентуалну препоруку или мишљење. Како је притужба повезана и са претходно поднетом притужбом на Републички Комесаријат за избеглице око нужног смештаја (погледати Извештај о раду Локалног омбудсмана ГО Врачар за 2024.годину), а како одељење за друштвене делатности поступа и у складу са повереним надлежностима поменутог комесаријата, локални омбудсман је одлучио да комплетну притужбу достави на надлежност и поступање Заштитнику грађана. Заштитник грађана обавестио је Локалног омбудсмана ГО Врачар дописом да је покренут поступак према Комесаријату за избеглице али до сада нема обавештења о било каквом епилогу.

Ради правичности, Локални омбудсман ГО Врачар наводи да начелник одељења за друштвене делатности у кратком року одговара локалном омбудсману на већину постављених питања и сарађује по осталим питањима, али да је по овој притужби изостала адекватна сарадња како од надлежног службеника тако и од целог одељења, што је недопустиво и не сме се догађати у будућности.

НЕМА ПРИМЕРА ПОТПУНЕ НЕСАРАДЊЕ СА ЛОКАЛНИМ ОМБУДСМАНОМ ИЛИ ЛОШЕ ПРАКСЕ КАДА СУ У ПИТАЊУ ОРГАНИ ПРЕМА КОЈИМА ЛОКАЛНИ ОМБУДСМАН ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ВРАЧАР ПОСТУПА У СКЛАДУ СА СВОЈИМ НАДЛЕЖНОСТИМА.

6. ДАВАЊЕ МИШЉЕЊА ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА НА ПРОПИСЕ-иницијативе за измену прописа

У складу са Одлуком о Локалном омбудсману ГО Врачар, локални омбудсман има могућност давања мишљења на прописе који су од значаја за грађана и подношење иницијатива којеза циљ имају промене тих прописа (видети поглавље надлежност). Притом не наводи се било какво огриначење у погледу тога који је орган донео пропис да ли се ради о Закону, Уредби, Правилнику, Одлуци...

Локални омбудсман Градске општине Врачар, редовно прати стање и потребе за изменом одрђених прописа, на тај начин што анализира појединачно све притужбе грађана локалном омбудсману али и њихове захтеве за бесплатну правну помоћ чиме се информисе о њиховим реалним проблемима, прави анализу и утврђује да ли је узрок тих проблема неки пропис који утиче на њихова људска права и предлаже кроз иницијативу надлежним органима њихове промене.

Локални омбудсман ГО Врачар, 16.априла, 2025.године, упутио је Министарству правде, као овлашћеном предлагачу, предлог да у члан 9 Закона о судским таксама уврсти одредбу по којој се од плаћања судских такси ослобађају предлагачи у ванпарничном поступку ради лишавања пословне способности. Ово је неопходно најпре зато што у овим поступцима не постоји никакв интерес самог предлагача, већ је у питању заштита особа које се лишвају пословне способности, док је то нјачешће једини избор и насушна потреба, а све под условом да предлог заиста буде усвојен. Терет психијатријског вештачења противника предлагача сносила би сама држава, односно био на терету буџета, уколико би се сам предлог о лишавању пословне способности усвојио. Такође је скренута пажња и на неопходност прецизирања последњег става члана 9 у смислу тога да је потребно навести да се судских такси ослобађају и тужитељи који повуку свој захтев до завршетка првог рочишта, обзиром да је то по ефекту истоветно одрицању од тужбеног захтева, ради уједначености судске праксе по овом питању и подстицању решавања спора мирним путем.

Локални омбудсман ГО Врачар дао је позитивно мишљење на Предлог о програму унапређења социјалне заштите на територији Градске општине Врачар за 2026.годину и оценио га шири и конкретнији у односу на програм за 2025 годину. Локални омбудсман је препоручио обрађивачу Одељењу за друштвене делатности Управе Градске општине Врачар,неформалном преписком путем мејла, одређене измене у делу који се односи на пружање правне подршке грађанима од стране службеника општине које су техничке и термилошке природе и које су уважене од стране обрађивача.

7. САРАДЊА СА ДРУГИМ ОМБУДСМАНИМА - остале активности омбудсмана

Локални омбудсман ГО Врачар тесно сарађује са омбудсманима других јединица локалне самоуправе од којих се највише истиче сарадња са Локалном омбудсманком Града Крагујевца и општина Аранђеловац, Кнић, Рача, Лапово и Баточина, Јеленом Миливојевић која представља највећу регионалну канцеларију која функционише по принципу међуопштинске сарадње. Локална омбудсманка Града Крагујевца, званично је посетила канцеларију Локалног омбудсмана Градске општине Врачар, 3. Јула, 2025. године.

У организацији Сталне конференције градова и општина, Локални омбудсман ГО Врачар присуствовао је дводневној конференцији на тему сарадње локалних омбудсмана и начелника градских и општинских управа у оквиру програма „Партнерство за добру локалну самоуправу“ која је одржана у Врњачкој Бањи у хотелу „Цептер“, 27 и 28. маја, 2025. године. Трошкове смештаја сносио је организатор, а трошкове превоза покрио је актуелни Локални омбудсман ГО Врачар из сопствених средстава.

Локални омбудсман ГО Врачар је присуствовао дводневном саветовању поводом обележавања 15 година рада Локалног омбудсмана Града Новог Сада, на позив Локалне омбудсманке Града Новог Сада, Стеване Субић, које је одржано у хотелу „Шератон“ у Новом Саду. На саветовању се говорило о специфичностима и појединостима рада канцеларије, броју притужби грађана који канцеларија обради, као и о организацији едукација грађана по важним правним питањима, организацијом семинара, радионица и радом на превенцији у заштити људских права. Саветовање је било изузетно корисно а много тога примењиво је и у раду са грађанима на територији ГО Врачар. Трошкове смештаја сносио је домаћин, а трошкове превоза сносио је актуелни локални омбудсман ГО Врачар, лично.

Дана 31. Октобра. 2025. године, на позив Локалне омбудсманке Града Крагујевца и општина Кнић, Рача, Лапово, Баточина и Аранђеловац, Локални омбудсман ГО Врачар је присуствовао семинару-радионици на тему „*Изазови у заштити права деце*“ који је одржала Покрајинска омбудсманка-заштитница грађана АП Војводина у свечаној сали Града Крагујевца.

Локални омбудсман Градске општине Врачар у сардњи са Покрајинском омбудсманком-заштитницом грађана АП Војводина др Драганом Ђорић организовао је семинар, дана 7. новембра, 2025. године у свечаној сали Градске општине Врачар, односно радионицу на тему „Изазови у заштити права деце“. Заједно са покрајинском омбудсманком, радионицу је одржала и Маја Миладиновић, саветница у канцеларији омбудсмана АП Војводина. Обрађене теме су се односиле на вршњачко насиље, савремено дигитално малтретирање, проблема деце са поремећајима у понашању.

Семинару су присуствовали директорка за васпитање деце и омладине Београда, руководилац одељења Центра за социјални рад у Београду, заменица локалног омбудсмана ГО Вождовац, члан Већа ГО Врачар задужен за социјалну политику, координаторка интерресорне комисије за општину Врачар запослена у Одељењу за друштвене делатности Управе Градске општине Врачар, представник службе за бесплатну правну помоћ Управе ГО Врачар, запослени у Одељењу за општу управу и заједничке послове Управе ГО Врачар, представници Предшколске установе „Врачар“, заинтересовани запослени у предшколским установама са других општина и представници основних школа на територији ГО Врачар и то: ООШ „Владислав Рибникар“, ОШ „Јован Миодраговић“ ОШ „Свети Сава“ и ОШ „НХ Сениша Николајевић“.

За овај семинар који је оцењен као изузетно успешан, неопходан, превентиван и посећен од стране управо оних којима тема семинара представља свакодневни радни задатак и изазов ГО Врачар није носила никакве трошкове. На презентацији ГО Врачар објављена је информација о томе да је семинар одржан, као и обрнуто присутних са сликама са догађаја.

На самом семинару је највећу активност у дискусији узела службеница из Одељења за друштвене делатности Управе ГО Врачар која води интерресорну комисију, те овом приликом Локални омбудсман ГО Врачар оцењује њен рад у оквиру те области као изузетно посвећен и упућује јој све похвале.

Слика број 1

Слика број 2

Слика број 3

Локални омбудсман ГО Врачар учествовао је на Конференцији *„Две деценије заштите права грађана-улога и значај институције омбудсмана у локалној заједници“* која је одржана у Нишу, 12. новембра, 2025. године. Овом конференцијом је и свечано обележен јубилеј, две деценије рад канцеларије омбудсмана у Нишу, која има статус регионалне канцеларије и покрива и општине Гаџин Хан и Бабушница. Локални омбудсман ГО Врачар био је панелиста на конференцији на тему осврта на бесплатну правну помоћ и сарадње институције Локалног омбудсмана са службама за бесплатну правну помоћ у управама градова и општина, што је била посебна част. Локални омбудсман ГО Врачар је овом приликом добио и изузетно признање од канцеларије Локалне омбудсманке Града Ниша, Захвалницу за дугогодишњу сарадњу, подршку и заједничку посвећеност јачању мреже локалних омбудсмана у Србији. Посебно упечатљив утисак на конференцији оставио је господин Марино Фардели, Омбудсман италијанске регије Лацио и председник Националне организације омбудсмана Италије који је у свом говору истакао да једино што особа која ради посао заштитника грађана треба да има су визија и страст према послу, емпатија према проблемима обичних грађана, жеља да се саслушају и да им се помогне. Овом приликом је уговорена и прва међународна сарадња између Локалног омбудсмана ГО Врачар и омбудсмана италијанске регије Лацио, на тај начин што је Локални омбудсман ГО Врачар добио позив да буде учесник на Конференцији на тему међународне сарадње између омбудсмана која ће се одржати крајем маја месеца, 2026. године у Риму.

Локални омбудсман ГО Врачар редовно сарађује са институцијом републичког омбудсмана, Заштитником грађана, уступајући му предмете из његове надлежности на поступање и достављањем личне анализе и стручног мишљења, у складу са начелом сарадње.

7.1 Присуство догађајима од значаја за заштиту људских права

Локални омбудсман ГО Врачар је присуствовао радионици на тему „Док чекамо видљивост, не гледајте кроз нас“, организације „ИЗ КРУГА“-Београд, а у оквиру пројекта „Заједно за живот без насиља над женама са инвалидитетом“ који је финансиран од стране Секретаријата за социјалну заштиту Града Београда. Радионица је одржана 25. септембра, 2025. године у свечаној сали Градске општине Врачар.

Дана 2. децембра, 2025. године, Локални омбудсман ГО Врачар присуствовао је првој Међународној конференцији **“Инклузивна Србија-изазови и перспективе”** која је организована у хали 5 београдског сајма ЕКСПО 2027 у организацији центра „Инклузивна Србија“ и Министарства за рад, запошљавање, борачка питања и социјалну политику под покровитељством Председника Републике, којој је присуствовао и Заштитник грађана. Конференција је организована у сусрет 3. децембру, Међународном дану особа са инвалидитетом и обухватала је 5 тематских целина. Неопходно је поменути и посебну пажњу обратити на панел о инклузивној породици (актуелни локални омбудсман ГО Врачар је управо и сам члан једне овакве породице) и панел о дигиталној приступачности која је веома важна за свакодневни живот особа са инвалидитетом. Инклузивна породица је таква породица у којој је најмање један њен члан особа са инвалидитетом, било да се ради о родитељима, било да се ради о њиховој деци. У оквиру панела о инклузивној породици било је речи о положају оваквих породица у друштву и свакодневних изазова са којима се сусрећу.

Дана 9. децембра, 2025. године, Локални омбудсман ГО Врачар је на позив организације „ХУ Spectrum“ присуствовао на панелу на тему: **„Видљивост у друштву и положај интерсекс особа“** са представљањем стрипа на ову тему, који је одржан у Београду у сали „Миљенко Дерета“. На панелу су учествовали и представници Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог област за антидискриминациону политику, представница Савета Европе, као и представници других организација, а осим Локалног омбудсмана ГО Врачар били су присутни и представници канцеларије Заштитника грађана и заменица Локалног омбудсмана Града Београда. Интерсекс особе или међуполне особе нису особе из ЛГБТ популације, другим речима, не ради се о њиховом опредељењу већ се ради о особама које су рођене са карактеристикама оба пола. Подаци које користе УН кажу да између 0,5 и 1,7 посто становништва може бити рођено са неком од интерсекс варијација. На панелу је било речи о разним проблемима који захватају ову популацију почев од ознаке пола у МКР,

здравственој неги ,хируршким интервенцијама, дискриминације родитеља међуполне деце, као и другим питањима која се тичу ове популације.

Локални омбудсман ГО Врачар присуствовао је обележавању Међународног дана људских права 10.децембра, у организацији Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, које је том приликом организовало Свечану Академију у Народном музеју, под слоганом „наша права наше свакодневне потребе.Осим Локалног омбудсмана Градске општине Врачар у Београду, из мреже омбудсмана овом догађају присуствовали су Локална омбудсманка Града Крагујевца, Локална омбудсманка града Ниша, Локална омбудсманка Града Панчево, Локални омбудсман Општине Житиште, Локални омбудсман Општине Кикинда и заменица покрајинског омбудсмана-заштитника права грађана АП Војводина.

7.2 Едукације и семинари

Локални омбудсман Градске општине Врачар присуствовао је током 2025. године на неколико едукација у форми семинара и обука који су од значаја за рад локалног омбудсмана.

Локални омбудсман ГО Врачар је присуствовао дводневној обуци Сталне конференције градова и општина (СКГО) на тему „*Управљање нормативним процесима и израда аката локалне самоуправе*“, која је одржана 19 и 20. јуна, 2025. године у Београду у Дому омладине. У оквиру ове обуке говорило се и о појединачним случајевима коју се односили на оцену уставности и законитости општих аката јединица локалне самоуправе.

Током 5. и 6. новембра 2025. године Локални омбудсман ГО Врачар присуствовао је семинару на тему „јавни наступ омбудсмана и његово представљање у јавности“ који је одржан у хотелу „Балкан“ у Београду, у форми интерактивне радионице у оквиру програма „Јачање капацитета локалних омбудсмана у Србији“ који је финансијки подржала амбасада Швајцарске Конфедерације у Републици Србији.

Локални омбудсман Градске општине Врачар присуствовао је 27. новембра, 2027. године, обуци у организацији Правосудне академије и УНХЦР-а у Београду, који је одржан у свечаној сали ГО Врачар на тему пружања правне помоћи лицима коју су у ризику од апатридије. Апатриди су особе које не поседују држављанство ниједне државе услед разних околности, а најчешће због тога што немају лична документа или из неког разлога нису уписану у МКР. Процењује се да у свету има 12 милиона апатрида. У Србији се тај број последњих година смањује али је проблем и даље присутан у одређеном обиму који није занемарљив.

Локални омбудсман ГО Врачар присуствовао је дводневној обуци у организацији Националне Академије за јавну управу и мисије ОЕБС у Србији на тему „*Заштита*

права и спречавање дискриминације особа са инвалидитетом“ који је одржан 11. и 12.децембра, 2025.године у хотелу „Данубиа парк“ у насељу Сребрно језеро у Општини велико градиште. Обука је била намењена свима који се у оквиру свог посла сусрећу са грађанима и чије странке могу бити особе са инвалидитетом.

8. САРАДЊА СА ИНСТИТУЦИЈАМА ПРЕМА КОЈИМА ЛОКАЛНИ ОМБУДСМАН НЕМА НАДЛЕЖНОСТ

Од свих институција према којима Локални омбудсман ГО Врачар нема надлежност, локални омбудсман посебно истиче Центар за социјални рад у Београду-одељење Врачар. Велики број странака које остварују права из области социјалне политике центар упућује код Локалног омбудсмана ГО Врачар или у службу за бесплатну правну помоћ Управе ГО Врачар ради давања правних савета и писања поднесака. Дана 20.октобра, 2025.године, Локални омбудсман ГО Врачар посетио је Центар за социјални рад у Београду, одељење Врачар и томприликом одржао састанак са руководиоцем одељења и запосленима. Разговарало се о могућностима и ефикаснијој реализацији циљева из Стратегије о приступачности ГО Врачар и изградњи рампе наулазу у зграду центра која би особома са инвалидитетом омогућила приступ самој згради. Ово је веома важно и са становишта чињенице да је пописом из 2022.године утврђено да је најзаступљенији вид инвалидитета, међу особама са инвалидитеом, потешкоће у ходању, што саму рампу која се бави социјалном заштитом чини изузетно потребном. У другом делу састанка причало се о правним и другим проблемима најугроженијих корисника социјалне помоћи са општине Врачар и сарадњи центра са општином у циљу заштите њихових људских права. захваљујући одређености руководства центра да све проблеме корисника и њихове евентуалне притужбе реши у што краћем року и што ефикасније, у сарадњи са Локалним омбудсманом ГО Врачар, многи проблеми и притужбе се реше пре њиховог достављања надлежном Локалном омбудсману Града Београда.

Предшколска установа „Врачар“ је још један добар пример сарадње са омбудсманом који према тој установи нема надлежност. Директорка предшколске установе и локални омбудсман редовно комуницирају око најважнијих питања и размењују информације коју су од значаја за решавање проблема широког спектра. Према предшколској установи „Врачар“ током 2025. године није поднета ниједна притужба ни Локалном омбудсману ГО Врачар ни Локалном омбудсману Града Београда.

Од осталих градских установа као пример добре сарадње који одговарају на сваки упит локалног омбудсмана ГО Врачар посебно се истичу ЈКП „Инфостан Технологије“ који је број притужби грађана код Локалног омбудсмана ГО Врачар свео на минимум, што је нарочито значајно имајући у виду велики број притужби из 2024.године и ЈКП „Градско Стамбено“. Оваквим поступањем се ефикасније решавају проблеми грађана и смањује број формалних притужби на ове установе Локалном омбудсману Града Београда.

Иако ниједан омбудсман било ког нивоа власти нема могућност поступања према судовима, Локални омбудсман ГО Врачар остварио је сарадњу са основним судовима опште надлежности у Београду по одређеним питањима. У неким случајевима, о чему

је већ писано дошло је до ослобађања од судске таксе у ванпарничном поступку лишавања пословне способности на молбу и по допису локалног омбудсмана у својству трећег лица и повратне информације о томе од суда. Такође, у циљу организације трибина које се односе на правне ствари од значаја за грађане, председница Првог основног суда увек обавести по допису Локалног омбудсмана све судије у суду о теми трибине како би на истој учествовали као предавачи уколико то желе.

Локални омбудсман је у циљу истраживања појаве која се односи на судске поступке иселења коју и сам истражује и о чему је детаљно писао у Извештају о раду Локалног омбудсмана ГО Врачар је основним судовима на територији Града Београда поставио одређена питања по основу Закона који регулише приступ информацијама од јавног значаја.

Преносимо одговоре Другог основног суда у Београду који су добијени 2.јуна, 2025. године:

- 1) Други основни суд у периоду од 1.1.2021. године до 31.12.2024. године има 127 предмета по тужбама ради иселења физичких лица. У 34 предмета не постоји правоснажна судска одлука јер су ожалбени.
- 2) У једном предмету је тужилац Министарство унутрашњих послова
- 3) У 9 предмета је тужилац Министарство одбране.
- 4) У 75 предмета је прекинут поступак али се не може утврдити из ког разлога.
- 5) Покенуто је 50 ванпарничних поступака по предлогу за откуп стана и 45 поступака по предлогу за закуп стана

Слична ситуација је и са одговорима Првог основног суда и Трећег основног суда у Београду. Ови одговори су од великог значаја како би се јасно утврдило стање и ситуација на терену по питању судских поступака иселења и могућности примене Европске конвенције о људским правима и слободама у члану 8 коју зовемо Конвенција о праву на дом као и могућим решењима у оваким ситуацијама.

Локални омбудсман ГО Врачар ће наставити даље истраживање на ову тему и редовно пратити колико грађана подноси захтеве за пружање бесплатне правне помоћи у ситуацијама када су тужени ради иселења за шта се иста одобрава у хитном року.

9. ПОСЕТА ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА ОДБОРУ ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Локални омбудсман ГО Врачар састао је се 26.децембра, 2026.године са председником Одбора за људска и мањинска права и равноправност полова Народне Скупштине Републике Србије, народним послаником Александром Марковићем, у Народној Скупштини Републике Србије. Циљ је био ближе информисање председника одбора у циљу ближег информисања о положају и искуствима у раду ове институције, како би се унапредио њен даљи развој и деловање.

Истакнута је важност постојања институције локалног омбудсмана која који на општини Врачар постоји дуже од 17 година и пружа подршку грађанима у заштити њихових права. Локални омбудсман ГО Врачар указао је председнику Одбора да институција локалног омбудсмана није довољно прецизирана Законом или правним актима, те да Закон о локалној самоуправи указује на могућност али не и на обавезу установљавања ове функције, а примера ради у Београду само четири градске општине имају изабраног локалног омбудсмана и то: Врачар, Савски Венац, Вождовац и Стари Град. Састанку су присуствовали и запослени у оквиру службе за бесплатну правну помоћ Управе ГО Врачар која тесно сарађује са локалним омбудсманом. Разговарано је и о ефектима недавно усвојених закона у Народној Скупштини који су битни за рад локалног омбудсмана као што су Закон о остваривању права из Алиментационог фонда, Закон о посебним условима за евидентирање и упис права на непокретностима и Закон о допунама Закона о извршењу и обезбеђењу. Заједнички је констатовано да би било од изузетног значаја да се законски утврди обавезност формирања ове локалне институције.

Ова посета представља историјски тренутак за канцеларију Локалног омбудсмана Градске општине Врачар имајући у виду да се ради о релативно малој канцеларији и територији поступања, односно канцеларији која покрива органе градске општине. Овом посетом скренута је пажња на положај свих локалних омбудсмана а Локални омбудсман ГО Врачар изразио је наду ће ресорни одбор за људска и мањинска права и равноправност полова информисати министра за људска и мањинска права и друштвени дијалог о идеји Локалног омбудсмана ГО Врачар да се овај ресор у будућности више ангажује око промоције потребе за образовањем и формирањем овакве институције.

Вест је објављена на званичној интернет презентацији Народне скупштине Републике Србије и интернет презентацији Градске општине Врачар.

Слика број 4

Слика број 5

10. ФИНАНСИРАЊЕ ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА

Средства за рад Локалног омбудсмана ГО Врачар обезбеђена су у Буџету ГО Врачар. Локални омбудсман нема изабраног заменика, док техничко административне послове из делокруга рада обавља запослена у Одељењу за Скупштинске послове Управе ГО Врачар и који тај посао по потреби ради истовремено и за друга изабрана лица. Простор за рад са неопходним техничким средствима је обезбеђен у управној згради ГО Врачар у Београду, Његошева 77. Предвиђена средства из унапред донетог трогодишњег финансијског плана углавном покривају месечну зараду лица које обавља функцију Локалног омбудсмана. Локални омбудсман ГО Врачар се у свим аспектима рада води начелом штедње и економичности.

11. ПРЕДСТАВЉАЊЕ ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА У ЈАВНОСТИ

На интернет презентацији ГО Врачар у одељку јавност рада, налазе се и основне информације о томе ко је лице које обавља функцију локалног омбудсмана, постојању и надлежностима локалног омбудсмана као и образац притужбе.

На насловној страни презентације ГО Врачар објављују се информације о догађајима у организацији Локалног омбудсмана, као и све друге значајније вести у вези са радом Локалног омбудсмана.

Локални омбудсман ГО Врачар Вујо Грујић преко свог инстаграм налога и канала на друштвеној мрежи „ВИБЕР“ обавештава јавност о својим активностима као локалног омбудсмана, честита међународне празнике и пласира саопштења по одређеним догађајима.

Током 2025. године Локални обудсман ГО Врачар није имао забележена гостовања у емисијама или интервјуе у штампаним медијима, али јесте давао кратке изјаве за одређене медијске куће које емитују теливизијски сигнал по одређеним питањима.

12. РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА

„Однос између жене и мушкарца је основни однос који се налази у самој основи читаве друштвене структуре. Закон може много да учини како би поставио жену на заслужено место, потпуно равноправну са мушкаром, укључујући и право гласа, право поседовања и коришћења својине и право да се бави сваким занимањем које пожели под истим условима као и мушкарац“ - Теодор Рузвелт, председник САД (1901-1909).

Еволуција права жена са коначним циљем да у сваком аспекту живота постоји равноправност полова започела је давањем права гласа особама женског пола и правом на образовање. Право гласа за жене када је у питању Република Србија, било је потврђено 1941.године у документима Врховног штаба Народно ослободилачких партизанских одреда. То право је први пут искоришћено након Другог светског рата на изборима за Уставотворну Скупштину у Новембру, 1945.године, када су право гласа добили сви мушкарци и жене са навршених 18 година живота. Формално, ово право је признато 11.августа,1945.године тадашњим *Законом о бирачким списковима* Интересантно је да су се исте године за право гласа избориле и жене у Француској и Италији. Устав Федеративне Народне Републике Југославије, донешен у јануару месецу 1946.године, изједначио је мушкарце и жене у свим областима државног, привредног, друштвеног и политичког живота.

Много пре ових дешавања, у Србији је Указом Кнеза Михаила, 11. јуна, 1842.године одобрено школовање жена. Ипак, јасно да је доступност образовања за жене у том периоду била ограничена и да је у многоме зависила од њиховог окружења. Тек потпуним изједначавањем свих права мушкараца и жена у свим сферама дошло се и до тога да већи број жена има лакши приступ образовању и тржишту рада. На тај начин оне не само да могу да се школују већ учествују и у начно-истраживачким активностима. Резултат оваквог приступа је да је и сам животни век жена порастао у просеку, а цело друштво је и економски богатије.

У Републици Србији последњих година донет је сет закона и прописа који за циљ имају равноправност полова и искорењивање сваког вида дискриминације по том питању. Донети закони попут *Закона о забрани дискриминације*(„Службени гласник РС“, бр.22/2009 и52/2021) са изменама и допунама Закона, *Закона о спречавању насиља о породици*(„Службени гласник РС“ бр.94/2016 и 10/2023-други закон), *Закона о родној равноправности*(„Службени гласник РС“ бр.55/2021) као и Стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2030.године („Службени гласник РС“ број 103од 4.11.2021. године) значајно су допринели равноправности полова.

У моменту писања овог извештаја Локални омбудсман ГО Врачар није остварио увид у Извештај о стању јавне безбедности на територији Градске општине Врачар који подноси ПС Врачар, па самим тим не располаже ни подацима који се односе на заштитне мере од насиља према особама женског пола и заштите односно на број

изречених мера забране приласка генерално, током 2025. године, како би га упоредио са стањем из 2024. године.

ГО Врачар у свему прати стандарде родне равноправности и равноправности полова.

13. ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Према Закону о спречавању дискриминације израз „особе са инвалидитеом“ (ОСИ) означава особе са урођеном или стеченом физичком, сензорном, интелектуалном или емоционалном онеспособљеношћу које услед друштвених или других препрека немају могућности или имају ограничење могућности да се укључе у активности друштва на истом нивоу са другима, без обзира да ли то остварују уз помоћ техничких помагала или путем подршке служби.

Према резултатима пописа из 2022. године, најдоминантнији тип инвалидитета код грађана који су житељи ГО Врачар су потешкоће у ходу.

Зграда ГО Врачар и службе и други органи у саставу општинске управе приступачни су за особе са инвалидитетом.

Посебно и додатно рањиве подкатеорије особа са инвалидитетом су деца са инвалидитетом и жене са инвалидитетом. Жене са инвалидитетом трпе двоструку дискриминацију, чињеницом да су жене, нарочито оне које су одлучне да самостално доносе одлуке о свом животу, у погледу избора занимања, планирања породице и репродукције, оне које су и поред свог телесног хендикепа се одлучиле за родитељство и оствариле као мајке. Насиље над њима, ређе је физичког карактера, далеко чешће психолошког, уз друге врсте претњи, уцена од стране уже или шире околине, најчешће из непосредног породичног окружења, а на послетку и претњом у погледу вршења родитељског права или права располагања сопственом имовином. Комитет УН за ОСИ констатовао је да су три главна проблема са којима се сусрећу жене са инвалидитетом насиље, одлучивање других лица о њиховом сексуалном и репродуктивном животу односно здрављу и генерална дискриминација.

Локални омбудсман ГО Врачар је и даље става да особе са инвалидитеом трпе далеко већу дискриминацију од друшва него од државе али исто тако указује на потребу већег ангажовања у циљу институционалне заштите ОСИ не само када је у питању спречавање њихове дискриминације него и њихова социјална и егзистенцијална заштита.

За сада, држава улазе доста напора у циљу едукације када су у питање ОСИ и политици приступачности али постоји још много простора за рад. Деца које су особе са инвалидитетом су у посебном ризику од дискриминације.

Генерална Скупштина УН је усвојила 13. децембра, 2006. године Конвенцију о правима особа са инвалидитетом која посебно препознаје алтернативну и аугментативну комуникацију. У свечаној сали ГО Врачар, 9. децембра, 2025. године у организацији центра „Инклузивна Србија“ и удружења „Деца без граница“ организована је конференција „Причамо уз помоћ слика“ на коју су представљени уз обуку за коришћење технолошки и нетехнолошки ААК комуникатори, а такође је представљен и приручник „Комуникација без граница“ намењен за родитеље. Циљ ове конференције

је да помогне деци и родитељима деце из спектра аутизма као и генерално деци са инвалидитетом.

ГО Врачар је општина која у потпуности поштује сва права особа са инвалидитетом и системски решава њихова питања што је започето још 2004.године када је формиран скупштински Савет са решавања особа са инвалидитетом.

У саставу Управе ГО Врачар функционише Канцеларија за особе са инвалидитетом која обавља послове који имају за циљ унапређење положаја са инвалидитетом са пребивалиштем на територији ГО Врачар. У делокруг рада канцеларије спадају пружање подршке предлагањем уклањања физичких баријера и комуникацијско-информационих баријераи друге активности које имају за циљ побољшање положаја особа са инвалидитетом. Главни пројекти које спроводи Канцеларија су приступачност и запошљавање особа са инвалидитетом-јавни рад. Ови пројекти су предвиђени у *Стратегији за унапређење приступачности ГО Врачар за период од 2018. до 2025.године.*

ГО Врачар је добила награду од Заштитника грађана (републичког омбудсмана) 2021. године за иновативна решења у области унапређења информација и комуникација.

Управа Градске општине Врачар, према мишљењу Локалног омбудсмана спроводи добру антидискриминаторску политику и генерално политику равноправности, има добру стратегију приступачности и редовно организује радионице и округле столове на ову тему.

14. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА НА ВРАЧАРУ

Стањем људских права никада не можемо бити задовољни у потпуности. Ипак, према оцени Локалног омбудсмана ГО Врачар, стање људских права на територији ГО Врачар изнад је нивоа поштовања људских права у односу на друга места у Републици Србији и генерално целе државе. Оно је, према оцени локалног омбудсмана у 2025. години, у рангу са поштовањем људских права на општинама Савски Венац и Стари Град, што је логично, обзиром на сличну површину територије, устројство општинске управе и број становника. али и приступачности органима виших нивоа власти. Неке установе, иако су под ингеренцијом градске управе, везаније су у свом раду за општину него за град (цзр, предшколске установе, основне школе и слично), па је стога лакше и брже решавати настале проблеме. Имајући у виду притужбе грађана и податке до којих је дошао сам Локални омбудсман ГО Врачар, јасно је да се људска права далеко више поштују у срединама са већим бројем становника и могућношћу различитих контролних механизма и где је позорност јавности већа, него што је то случај са мањим срединама. Подсетићемо на случај немогућности похађања адекватног обавезног предшколског програма у једној општини у Сремском управном округу, на територији АП Војводина, који смо описали у поглављу о раду са грађанима, док деца на територији ГО Врачар имају широк спектар могућности образовања и развоја у предшколском узрасту уз могућност учења језика, развоја креативности, тренирања спорта и других активности, деца која похађају обавезни предшколски програм у нашем случају у сремској општини или у неком другом мањем месту имају могућност само за остваривање права из законског минимума, иако се по неким параметрима може сматрати да то силази и испод законског минимума. Наравно, ово је само један пример, док постоје и низ других питања попут лакшег приступа услугама из система здравствене заштите и слично.

Вршњачко насиље је проблем који је присутан у целој држави па тако и на територији ГО Врачар на којој функционише седам основних, од којих је једна школа за ученике са посебним потребама, четири средње и четири музичке школе са основним и средњим нивоом образовања.

Овај проблем решив је континуираном и упорном едукацијом родитеља и њихове деце о овом проблему али и подизањем границе законске одговорности за малолетнике и утврђивања јасне одговорности и за саме родитеље.

У Извештају Комисије за утврђивање стања у школама на Врачару коју је формирала Скупштина Градске општине Врачар за потребе подношења извештаја Скупштини ради увида у стање у школама и неопходности предузимања одређених мера констатована је присутност вршњачког насиља у свим школама на Врачару.

16. ПЛАН РАДА У 2026.ГОДИНИ

Планиране су трибине које ће едуковати грађане о свакодневним важним правним питањима од значаја за живот грађана, у првом плану су трибине на тему „**судски поступци ради исељења и примена Конвенције о праву на дом**“ и трибине, односно округли столови и радионице на тему заштите права деце и спречавању и превенцији вршњачког насиља. Радиће се на тешњој сарадњи и повезивању са другим омбудсманима, а у плану су и заједнички пројекти и акције са Локалном омбудсманком Града Крагујевца и Локалним омбудсманом Општине Житиште као и потписивање посебног Протокола о сарадњи. Од сарадње са институцијама према којима омбудсман није надлежан, планирано је да се успостави тешња сарадња са Заводом за васпитање деце и омладине Града Београда у погледу превенције вршњачког насиља и пројеката рехабилитације деце са изеченом мером. Локални омбудсман ће посебну пажњу посветити испитивању ефеката свих релевантних прописа од значаја за живот грађана. С тим у вези, пратиће се ефекти локалних прописа, одлука и планова који су од посебног значаја за грађане Врачар, као и рад и поступање сваког одељења у саставу Управе. Локални омбудсман ГО Врачар, радиће у сарадњи са другим локалним омбудсманима на промоцији институције и јачању њеног положаја. Планирана је интензивна сарадња са Министарством за људска и мањинска права и друштвени дијалог и институцијом Повереника за заштиту равноправности. У 2026. години Локални омбудсман ГО Врачар радиће на спровођењу антидискриминационе политике и заштити права ромске националне мањине у сарадњи са Националним саветом ромске националне мањине и цивилним друштвом. Крајем године у плану је обележавање годишњице рада канцеларије Локалног омбудсмана Градске општине Врачар и организација свечаности на ту тему. Циљ је да се до краја 2026. године формира служба за бесплатну правну помоћ као посебна организациона јединица у саставу Управе Градске општине Врачар у виду службе или одсека а да се Скупштини предложи измене и допуне Одлуке о локалном омбудсман ГО Врачар по појединим одредбама. Локални омбудсман ГО Врачар, иако није у обавези, планира да и у 2026. години присуствује свим седницама Скупштине чиме се показује поштовање према свим одборницима као представницима грађана па тако и самим грађанима. Такође, наставиће се пракса присуства седницама Већа ГО на којој се разматрају питања од важности за остваривање права грађана.

ЗАКЉУЧНО РАЗМАТРАЊЕ-РЕЗИМЕ

Као што смо већ рекли у самом уводу, израз омбудсман је шведски израз. Он означава заступника или пуномоћника грађана, али се исто тако сматра и „особом која има слуша за народ“. То значи да особа која обавља ову функцију мора имати стрпљења појединачно за сваку особу која затражи пријем и жели да изложи свој проблем, и емпатију према њеним проблемима, без обзира да ли за тај проблем надлежан. Неретко, грађани се везују са особу која обавља ову функцију, у њој виде осолонца, што, иако у први мах делује као добро, може довести и до разочарења ако не постоји основ нити могућност да њихов проблем буде решен. Структура проблема због којих се грађани обраћају омбудсману је разнолика. Локални омбудсман мора имати храброст и лични интегритет, да буде спреман за рад под притиском, како би на најбољи могући начин штитио интересе и људска права грађана.

Сама институција омбудсмана је таква да нема могућност доношења обавезујућих аката, већ препорука и мишљења и то је њена слаба страна. Међутим, доношењем прописа који јачају ову институцију и одређивањем санкција за свакога ко не сарађује са омбудсманом уз јавно објављивање препорука може допринети ефективности институције и крајњој сврси успостављања омбудсмана, а то је поштовање права грађана, законитост, владавина права и контрола државних органа.

У Београду, 12.марта, 2026.године

Локални омбудсман ГО Врачар

Вујо Грујић

Вујо Грујић

